

Objavlivanje podataka Erste Bank AD Podgorica za 2022. godinu

SADRŽAJ

1. UVOD.....	5
2. Podaci o Banci.....	5
2.1 Konsolidacija.....	5
2.2 Godišnji izvještaji	5
3. Podaci o sistemu upravljanja.....	5
4. Ciljevi i politike upravljanja rizikom.....	6
4.1 Strategije i postupci upravljanja svim kategorijama rizika	6
4.2 Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima	7
4.3 Obim i vrsta sistema izvještavanja i mjerenje rizika.....	8
4.4 Zaštita od rizika i ublažavanja rizika, kao i strategije i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika.....	8
4.5 Izjave organa upravljanja Banke o primjerenosti mehanizama za upravljanje rizičnim profilom i strategiji Banke.....	9
4.6 U tablici u nastavku dat je pregled direktorskih pozicija članova upravljanja Banke:.....	9
4.7 Politike i procedure koje se odnose na izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članove organa upravljanja kreditne institucije	9
4.8 Politiku raznovrsnosti pri izboru članova organa upravljanja, svrhu i sve relevantne ciljeve te politike, kao i mjeru u kojoj su svrha i ciljevi politike ostvareni	10
4.9 Opis toka podataka o upravljanju rizicima prema organima upravljanja	11
5. Podaci o regulatornom kapitalu	11
5.1 Struktura regulatornog kapitala	11
5.2 Potpuno usklađivanje i umanjena koja se primjenjuju na stavke regulatornog kapitala.....	12
5.3 Uslove instrumenata redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala I dopunskog kapitala	12
5.4 Sveobuhvatno objašnjenje osnove na kojoj su izračunate stope kapitala, ako su te stope kapitala izračunate primjenom elemenata regulatornog kapitala koji su utvrđeni na osnovi koja nije određena u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala	12
6. Podaci o kapitalnim zahtjevima i iznosi rizikom ponderisanih izloženosti	13
6.1 Rezime pristupa kreditne institucije procjeni adekvatnosti internog kapitala za podršku tekućim i budućim aktivnostima.....	13
6.2 Rezultat postupka procjene adekvatnosti internog kapitala, u skladu sa propisom kojim se uređuje procjena adekvatnosti internog kapitala	16
7. Podaci o kontracikličnom baferu kapitala	21
8. Podaci o izloženosti kreditnom riziku	21
8.2 Opis pristupa i metoda za utvrđivanje specifičnih i opštih ispravki vrijednosti za kreditni rizik..	21
8.3 Iznos i kvalitet kreditne izloženosti (kvalitetni, nekvalitetni i restrukturirani), izloženosti po osnovu dužničkih hartija od vrijednosti i vanbilansne izloženosti, uključujući akumulirano umanjeno vrijednosti, rezervacije i promjene negativnih fer vrijednosti zbog kreditnog rizika i iznosa primljenog kolaterala i finansijskih jemstava	22
8.4 Analizu računovodstveno dospjelih izloženosti	23
8.5. Bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza i koje nijesu u tom statusu, akumulirane opšte i specifične ispravke vrijednosti za kreditni rizik, njihova distribucija prema geografskom području i vrsti djelatnosti za kredite, dužničke hartije od vrijednosti i vanbilansne izloženosti.....	24
8.6 Promjene bruto iznosa bilansnih i vanbilansnih izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza, kao i podaci o početnom i završnom stanju tih izloženosti	26
8.7 Razvrstavanje kredita i dužničkih hartija od vrijednosti prema preostalom roku do dospelja... ..	27

9. Podaci o opterećenju i neopterećenju imovini	27
10. Podaci o primjeni standardizovanog pristupa	27
10.1 Imena odabranih eksternih institucija za procjenu kreditnog rizika (ECAI) i agencije za kreditiranje izvoza (ECA) i razloge za svaku promjenu tih odabranih institucija tokom perioda objavljivanja.....	29
10.2 Kategorije izloženosti za koje se koriste procjene ECAI ili ECA.....	30
11. Podaci o upravljanju operativnim rizikom	31
12. Podaci o ključnim indikatorima.....	33
12.1 Sastav regulatornog kapitala i kapitalne zahtjeve izračunate u skladu sa članom 101 Odluke o adekvatnosti kapitala	33
12.2 Ukupan iznos izloženosti riziku izračunat u skladu sa članom 101 stav 3 Odluke.....	33
o adekvatnosti kapitala	33
12.3 Zahtjev za kombinovanim baferom kapitala.....	34
12.4 Podaci o koeficijentu likvidne pokrivenosti izračunatom u skladu sa propisom kojim se uređuje upravljanje rizikom likvidnosti.....	34
12.5 Podaci o neto stabilnim izvorima finansiranja u poslednjih 12 mjeseci:	34
13. Podaci o izloženosti riziku kamatne stope iz pozicija kojima se ne trguje.....	35
13.1 Priroda rizika kamatne stope	35
13.2 Promjene ekonomske vrijednosti	35
14. Podaci u vezi politike primanja.....	36
14.1 Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri utvrđivanju i provjeri politike primanja	36
14.2 Karakteristike politike primanja, uključujući kriterijume koji se primjenjuju za mjerenje uspješnosti i prilagođavanje rizicima, odlaganje primanja i prenos prava	36
14.3 Odnos između fiksnih i varijabilnih primanja.....	36
14.4 Kriterijumi uspješnosti po kojima se dodjeljuju primanja u finansijskim instrumentima	37
14.5 Glavni parametri i obrazloženje strukture varijabilnih primanja kao i drugih primanja	37
14.6 Ukupni kvantitativne podaci o primanjima podijeljeni na više rukovodstvo i druge zaposlene koji imaju značajan uticaj na rizični profil Banke.....	39
14.7 Broj zaposlenih čija primanja iznose 50.000 EUR i više, iskazano u posebnim razredima primanja od 25.000 EUR.	40
15. Podaci o koeficijentu finansijskog leveridža	40
15.1 Koeficijent finansijskog leveridža i mjera ukupne izloženosti.....	40
15.2 Opis postupaka koji se primjenjuju za upravljanje rizikom prekomjernog finansijskog leveridža	41
16. Podaci u vezi zahtjeva za likvidnošću.....	41
17. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika.....	43
17.1 Osnovne karakteristike politika i postupaka za bilansno i vanbilansno netiranje.....	43
17.2 Osnovne karakteristike politika i postupaka za vrednovanje prihvatljivog kolaterala i upravljanje tim kolateralom.....	43
17.3 Opis glavnih vrsta kolaterala koje je kreditna institucija primila u cilju ublažavanja kreditnog rizika	44
17.4 Jemstva i kreditni derivati koji se koriste kao kreditna zaštita	44
17.5 Podaci o koncentracijama tržišnih ili kreditnih rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika.....	44

17.6 Vrijednost izloženosti koja nije pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom i ukupna vrijednost izloženosti koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom nakon primjene korektivnih faktora	45
17.7 Odgovarajući faktor konverzije i ublažavanje kreditnog rizika povezan sa izloženošću i učestalost primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika sa efektom zamjene ili bez njega	45
17.8 Za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, iznos bilansnih i vanbilansnih izloženosti prema kategorijama izloženosti prije i poslije primjene faktora konverzije kao i u vezi sa tim ublažavanja kreditnog rizika	45
17.9 Za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, iznos rizikom ponderisanih izloženosti i odnos tog iznosa rizikom ponderisanih izloženosti i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika povezanog sa izloženošću	46

1. UVOD

U skladu sa članom 237 Objavljivanje podataka Zakona o kreditnim institucijama („Službeni list CG”, broj 072/19” od 26.12.2019, 082/20 od 06.08.2020, 008/21 od 26.01.2021) i Odlukom Centralne Banke Crne Gore o javnom objavljivanju podataka o kreditnoj instituciji ("Službeni list Crne Gore", br. 128/20 od 30.12.2020), Erste Bank AD Podgorica (u daljem tekstu: Banka) javno objavljuje podatke o svom finansijskom stanju i poslovanju za 2022. godinu.

Podaci za javno objavljivanje propisani navedenom Odlukom, koji nijesu postojali na dan 31.12.2022. nijesu predmet godišnjeg objavljivanja podataka.

Izveštaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke shodno odredbama Odluke o javnom objavljivanju podataka o kreditnoj instituciji.

Izveštaj se javno objavljuje na internet stranici Banke www.erstebank.me.

2. Podaci o Banci

Erste Bank AD Podgorica (u daljem tekstu: "Banka") je registrovana kod Privrednog suda u Podgorici 07.08.2002. godine.

Erste Steiermarkische Bank ima 100% učešća u kapitalu Banke.

2.1 Konsolidacija

Erste Bank AD Podgorica nije matično pravno lice, te stoga nema obavezu da javno objavi informacije i podatke koji se odnose na konsolidaciju u smislu član 5. Odluke o javnom objavljivanju podataka.

2.2 Godišnji izvještaji

Finansijski iskazi koje čine: Izveštaj nezavisnog revizora, Iskaz o ukupnom rezultatu, Iskaz o finansijskoj poziciji, Iskaz o promjenama na kapitalu, Iskaz o tokovima gotovine i Napomene uz finansijske iskaze, Banka objavljuje u posebnom dokumentu Finansijski izvještaji 31.12.2022 god. i Izveštaj nezavisnog revizora na svojoj internet stranici www.erstebank.me.

3. Podaci o sistemu upravljanja

3.1 Broj direktorskih pozicija članova organa upravljanja Banke

Na 31.12.2022. godine Banka je imala formirane organe upravljanja u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama i to:

- **Nadzorni odbor** (Christoph Schoefboeck, predsjednik NO, Krešimir Barić, zamjenik predsjednika NO, Sophie Pieringer, članica NO, Biljana Šćekić, članica NO i Željko Uljarević, član NO). Nadzorni odbor je formirao i odbore NO u skladu sa regulativom i to: Revizorski odbor, Odbor za rizike, Odbor za primanja i Odbor za imenovanja. Tokom 2022. godine rad Nadzornog odbora je takođe bio usmjeren na ispunjenje obaveza definisanih zakonskom regulativom i podzakonskim aktima, kao i Statutom i drugim opštim aktima Banke. Nadzorni odbor Banke je redovno razmatrao sva pitanja od značaja za rad Banke te je u skladu sa planiranom dinamikom i svojim nadležnostima blagovremeno donosio odluke iz svog djelokruga.

Sjednice Nadzornog odbora su održavane najmanje jednom u tri mjeseca, u skladu sa zakonskom obavezom. Tokom 2022. godine održano je osam (8) sjednica dok se Nadzorni odbor četiri (4) puta izjasnio korespondentnim putem.

- **Upravni odbor:**

1. Aleksa Lukić, predsjednik Upravnog odbora
Nadležan za Sektor stanovništva, Sektor privrede, Sektor riznice, Službu marketinga, Službu komunikacija i Službu ljudskih resursa.
2. Darko Keković, član Upravnog odbora
Nadležan za Sektor informacione tehnologije i organizacije, Sektor procesinga, Sektor upravljanja imovinom, Sektor direktnih kanala.
3. Damir Ivaštinović, član Upravnog odbora
Nadležan za Sektor finansija i računovodstva, Službu za strateško upravljanje rizicima, Sektor pravnih poslova, naplate, upravljanja lošim plasmanima i preuzetom imovinom, Službu upravljanja kreditnim rizikom pravnih lica, Službu za upravljanje operativnim rizicima i informacionu sigurnost, Službu za sprječavanje prevara, Službu za sekretarske poslove i praćenje usklađenosti, Službu sprječavanja pranja novca i finansiranje terorizma i Službu interne revizije.

Sjednice Upravnog odbora su u 2022. godini održavane po pravilu svakog utorka.

Rad Upravnog odbora bio je usmjeren na ispunjenje obaveza definisanih zakonskom regulativom i podzakonskim aktima, kao i Statutom i drugim opštim aktima Banke.

Banka je uspostavila Odbor za rizike I tokom 2022. godini održano je pet sjednica.

4. Ciljevi i politike upravljanja rizikom

4.1 Strategije i postupci upravljanja svim kategorijama rizika

Strategija upravljanja rizicima je sveobuhvatna i ključni je koncept upravljanja rizikom Banke i to na način da se rizik identifikuje i procjenjuje, da se ovladava rizikom, tj. utiče na njegovo smanjenje, da se vrši praćenje rizika, kao i da se obezbijede ovlaštenja i odgovornosti za upravljanje rizicima. Strategija podrazumijeva izbor pravaca, metoda i instrumenata za realizaciju poslovnih ciljeva Banke sa stanovišta upravljanja rizicima. Ona obezbjeđuje informacije korisne u procesu upravljanja rizicima tako što nastoji pružiti opšte principe, zadatke i zahtjeve za integrisano upravljanje rizicima.

Unutrašnji akti o upravljanju rizicima podrazumijevaju Strategiju upravljanja rizicima, Sklonost preuzimanju rizika (RAS), kao i pojedinačne politike i procedure upravljanja rizicima.

Banka je kroz strategije i politike upravljanja rizicima uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima, koji omogućava upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, obezbjeđujući tako usklađenost rizičnog profila Banke sa prihvatljivim nivoom rizika, odnosno sklonošću Banke ka rizicima. Uspostavljeni sistem upravljanja rizicima srazmjeran je prirodi, obimu i složenosti poslovnih aktivnosti Banke.

Banka setom internih akata, koji usvajaju Upravni i Nadzorni odbor uređuje sistem upravljanja rizicima. Sveobuhvatni set internih akata, za čije sprovođenje su zaduženi izvršni direktori Banke i stručne službe Banke, čine Strategiju upravljanja rizicima, politike i procedure upravljanja rizicima, procedure za upravljanje pojedinačnim rizicima, kao i ostali interni akti, i njima se detaljnije definišu:

- praćenje i upravljanje kreditnim rizikom sa ciljem minimiziranja gubitka po osnovu kreditnog rizika;
- način obezbjeđivanja zadovoljavajuće likvidnosti;
- minimizacija uticaja na rezultat Banke, kao posljedica negativnog uticaja koji proizilaze iz tržišnih rizika;
- efikasno upravljanje operativnim rizicima, odnosno sprečavanje nastanka gubitaka po osnovu štetnih događaja koji su posljedica operativnog rizika.
- efikasno upravljanje rizikom prevare po principu „nulte tolerancije“ prema prevarama.

Ovim aktima se nastoje pružiti opšti principi, zadaci i zahtjevi za integrisano upravljanje rizicima i njegovih važnih komponenti kako bi se u krajnjem ispunili zahtjevi za procjenom adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

Preuzimanje rizika ključna je uloga banke i značajna komponenta poslovnog modela Erste Banke, dok je adekvatnost kapitala osnovni preduslov takvog modela poslovanja. ICAAP u osnovi služi za procjenu o tome može li sebi Banka "priuštiti" preuzete rizike upoređujući rizičnost portfelja (uključujući sve vrste rizika) sa kapitalom Banke, odnosno potencijalom za pokriće (Coverage potential). ICAAP okvir je osmišljen na način da podrži upravljanje rizicima Banke i upravljanje kapitalom, kako bi Banka u svakom trenutku imala dovoljan nivo kapitala koja odražava profil rizičnosti Banke te karakteristike i pravce kretanja njenog portfelja.

Strategija upravljanja rizicima i RAS jasno određuju ukupne visine svih vrsta rizika koje Banka smatra prihvatljivim, u cilju smanjenja potencijalnih negativnih efekata na kapital i finansijsku poziciju Banke. Definisanje sklonosti ka rizicima predstavlja preduslov u uspostavljanju efikasnog sistema upravljanja rizicima. Efikasno upravljanje rizicima podrazumijeva identifikaciju, procjenu, mjerenje i kontrolu izloženosti prema svim rizicima uz istovremeno optimiziranje preuzetih rizika radi ostvarenja svih bančnih poslovnih planova.

Svrha strategije je definisanje okvira kojim se određuje sklonost preuzimanja rizika za pojedine vrste rizika kako bi se pravovremeno uočila i promjena u profilu rizičnosti Banke.

To, između ostalog, uključuje određivanje:

- vrste i uzroka rizika;
- odgovornosti za upravljanje pojedinom vrstom rizika;
- mjerenje i upravljanje pojedinim rizikom.

Izjava o sklonosti preuzimanju rizika (RAS - Risk Appetite Statement) definiše maksimalni nivo rizika koji je Banka spremna preuzeti kako bi se postigli ciljevi poslovanja, u obliku osnovnih pokazatelja rizika, te ključnih principa rizika. RAS ne bi trebalo da bude postavljen posebno, već treba da uzme i u obzir postojeće strateške i poslovne planove, planove rizika i kapitala, kao i saznanja stečena u okviru integrisanog upravljanja rizicima.

RAS predstavlja značajno i obavezujuće ograničenje poslovnih aktivnosti u okviru ukupne sklonosti preuzimanju rizika kroz okidače odobrene od strane Uprave, Odbora za rizike Nadzornog odbora i Nadzornog Odbora.

RAS predstavlja stratešku izjavu na nivou Banke, te služi kao početna tačka za implementaciju okvira ograničavanja rizika. Svaku Izjavu o sklonosti upravljanja rizicima (RAS) mora odobriti Upravni Odbor.

Banka definiše svoju strategiju rizika i sklonost preuzimanju rizika kroz godišnji proces planiranja kako bi se osigurala usklađenost ciljanih nivoa rizika, kapitala, likvidnosti i učinka.

Izjava o sklonosti preuzimanju rizika (RAS) Banke:

- sastoji se od ključnih pokazatelja rizika koji pružaju kvantitativne smjernice za upravljanje povraćajem u odnosu na rizik,
- sadrži kvalitativne izjave u obliku ključnih principa rizika i dio su smjernica upravljanja rizicima,
- postavlja granice za postavljanje limita i ciljanih vrijednosti, i
- ključan je faktor u procesu godišnjeg strateškog planiranja pružajući cjelovit pogled na kapital, likvidnost, te povraćaj u odnosu na rizik.

Banka je identifikovala i definisala ključne rizike kojima je izložena u svom poslovanju i to:

kreditni rizik, tržišni rizik, operativni rizik, rizik likvidnosti, rizik zemlje, rizik reputacije, rizik usklađenosti, rizik koncentracije, rezidualni rizik koji prozilaži iz tehnika mitigacija kreditnog rizika, strateški/ poslovni/ rizik, makroekonomski rizik i sistemski rizik.

4.2 Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima

Sektor upravljanja rizicima je organizovan na način da se efikasno upravlja svim materijalno značajnim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, pri čemu je fokus stavljen na upravljanje kreditnim rizikom, rizikom likvidnosti, tržišnim rizicima.

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je za sistem izvještavanja Upravnog i Nadzornog odbora sa područja upravljanja rizicima. Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedinih vrsta rizika.

Krajnja odgovornost za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, pripada Nadzornom Odboru Banke, koji obavljaju svoju funkciju u skladu sa projektovanim poslovnim ciljevima i strategijom o preuzimanju i upravljanju rizicima Banke.

Upravni odbor Banke pruža cjelokupni nadzor nad upravljanjem rizicima i kapitalom Banke i odgovoran je za definisanje i implementiranje sveobuhvatne i usklađene poslovne strategije i strategije rizika za Banke.

Za upravljanje kreditnim rizikom pravnih i fizičkih lica, prema novoj organizacionoj strukturi zadužene su Služba za upravljanje kreditnim rizikom pravnih lica i Služba za upravljanje kreditnim rizikom fizičkih lica, dok se praćenje i upravljanje operativnim rizicima odvija u okviru Službe za upravljanje operativnim rizicima i informacionu sigurnost.

Sektor upravljanja rizicima ima sljedeće odgovornosti: definiše i predlaže na usvajanje Upravnom i Nadzornom Odboru Strategiju i politike, procedure i metodologije iz dijela rizika likvidnosti, tržišnih rizika, kao i kreditnog rizika, razvija modele i metodologije za identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Služba za upravljanje kreditnim rizikom pravnih i fizičkih lica definišu i predlažu na usvajanje Upravnom i Nadzornom politike i procedure, vrše identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu iz dijela kreditnog rizika pravnih i fizičkih lica.

Služba za upravljanje operativnim rizicima i informacionu sigurnost definiše i predlaže na usvajanje Upravnom Odboru politike, pravilnike i procedure, vrši identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu iz dijela upravljanja operativnim rizicima.

4.3 Obim i vrsta sistema izvještavanja i mjerenje rizika

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je za sistem izvještavanja sa područja upravljanja rizicima. Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedinih vrsta rizika, te uspostavljanje odgovarajuće baze podataka.

Izvještaji pružaju dovoljno informacija o ukupnoj izloženosti prema različitim vrstama rizika, zemljama, industrijama i grupama klijenata, koncentracijama na nivou individualnih klijenata i ostalim koncentracijama, predviđanjima plasmana i investicija, mjerama izloženosti tržišnom riziku, racijama likvidnosti, odstupanju od utvrđenih limita, itd. Izvještaji se pripremaju i dostavljaju nadležnima na dnevnom, sedmičnom, mjesečnom i kvartalnom nivou, kao i u skladu sa zahtjevima istih.

Sistemi mjerenja rizika su sastavni dio politika i ostalih internih akata kojima je uređen sistem upravljanja rizicima. Oni su u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore, dio su interne metodologije koja je u skladu sa bazelskim standardima i dobrom bankarskom praksom.

Kao dio sistema upravljanja rizikom, Banka je usredsređena na aktivno ublažavanje rizika putem uzimanja kolaterala kao sredstva obezbjeđenja i umanjenja izloženosti kreditnom riziku. Banka uzima što je više moguće kolaterala, što direktno zavisi od tekuće tržišne situacije, kao i od poslovne konkurencije. Prilikom prihvatanja instrumenata kreditne zaštite, Banka prednost daje kolateralima koji se mogu brzo i jednostavno realizovati. Prihvatanje i vrednovanje instrumenata kreditne zaštite, kao i upravljanje njima, detaljno je objašnjeno u Katalogu kolaterala.

4.4 Zaštita od rizika i ublažavanja rizika, kao i strategije i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika

Pored zakonskih i podzakonskih akata koje propisuje Centralna banka Crne Gore, područje upravljanja rizicima je uređeno i odgovarajućim internim aktima na nivou Erste banke. Značajni interni akti Banke su: Strategija upravljanja rizicima, Strateški plan za upravljanje kapitalom, Kreditne politike i načela, ILAAP Politika, ICAAP politika i procedura, Politika za upravljanje rizikom zemlje, Politika o upravljanju operativnim rizikom, Pravilnik o upravljanju tržišnim rizicima, Politika o upravljanju kamatnim rizikom u knjizi banke. i dr.

4.5 Izjave organa upravljanja Banke o primjerenosti mehanizama za upravljanje rizičnim profilom i strategiji Banke

Usvajanjem ovog izvještaja organi uprave izjavljuju da su mehanizmi za upravljanje rizičnim profilom i kao i strategija Banke primjereni.

4.6 U tablici u nastavku dat je pregled direktorskih pozicija članova upravljanja Banke:

Direktorske pozicije članova upravljanja u okviru Banke
1. Direktor Sektora stanovništva
2. Direktor sektora IT & organizacije
3. Direktor sektora riznice
4. Direktor sektora upravljanja rizicima
5. Direktor sektora pravnih poslova, naplate, upravljanja lošim plasmanima i preuzetom imovinom
6. Direktor sektora procesinga
7. Direktor sektora finasija i računovodstva
8. Direktor sektora direktnih kanala
9. Služba za sprečavanje prevara
10. Direktor službe komunikacija
11. Direktor službe marketinga
12. Direktor službe ljudskih resursa
13. Direktor sektora upravljanja imovinom
14. Direktor službe interne revizije
15. Direktor službe za sekretarske poslove i praćenje usklađenosti
16. Direktor sektora privrede
17. Direktor službe za upravljanja operativnim rizicima i informacionu sigurnost

4.7 Politike i procedure koje se odnose na izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članove organa upravljanja kreditne institucije

Banka ima usvojenu i Politiku i Proceduru o procjeni primjerenosti ključnih funkcija Banke.

Politika o procjeni primjerenosti predsjednika Upravnog odbora, člana Upravnog odbora, člana Nadzornog odbora i nosioca ključne funkcije u Erste bank AD Podgorica, opisuje postupak, potrebnu dokumentaciju i kriterijume vezane za imenovanje i ponovno imenovanje, odnosno izbor i ponovni izbor lica koji su članovi Nadzornog odbora, Upravnog odbora i nosiloci ključnih funkcija u Banci.

Tokom postupka procjene primjerenosti preispituju se uslovi koje članovi Nadzornog odbora, predsjednik i članovi Upravnog odbora moraju ispunjavati.

Ovo se posebno odnosi na:

1. Dobar ugled, iskreno i pošteno djelovanje članova Nadzornog i Upravnog odbora;
2. Stručna znanja i sposobnost članova Nadzornog i Upravnog odbora potrebno za obavljanje dužnosti u područjima iz njihove nadležnosti;
3. Odgovarajuće iskustvo članova Nadzornog i Upravnog odbora potrebno za obavljanje dužnosti u područjima iz njihove nadležnosti;
4. Sposobnost iskazivanja nezavisnog mišljenja članova Nadzornog i Upravnog odbora odnosno nepostojanje sukoba interesa kojim se ne može upravljati na način koji osigurava nezavisnost mišljenja;
5. Ispunjavanje uslova utvrđenih Zakonom o privrednim društvima;

6. Posvećenost ispunjavanju obaveza;
7. Kolektivnu primjerenost.

4.8 Politiku raznovrsnosti pri izboru članova organa upravljanja, svrhu i sve relevantne ciljeve te politike, kao i mjeru u kojoj su svrha i ciljevi politike ostvareni

Svrha Politike jeste da opiše kako Erste bank AD Podgorica djeluje unutar zadatog društvenog konteksta i što raznovrsnost i uključenost znače za Banku u opštem smislu. U samom dokumentu definisane su uloge i odgovornosti kao i opšte smjernice razvoja, primjene i prilagođavanja ciljeva i strategije raznovrsnosti i uključenosti.

Raznovrsnost

- razumijevanje kako je svaki pojedinac jedinstven i prepoznavanje naših individualnih razlika. Razlike mogu biti vezane za demografske faktore (npr. nacionalnost, pol, polna orijentacija, rodni identitet, socio-ekonomski status, dob), kao i kognitivne dimenzije.

Uključenost

- stvaranje okruženja u kojem se prema svakom pojedincu odnosi ravnopravno i s poštovanjem, tako da se osjeća cijenjeno i uključeno. U takvom okruženju osoba može slobodno izreći svoje mišljenje, bez nelagode ili straha, ima podršku u ličnom razvoju i podsticaj da pruži najbolje od sebe.

Banka nastoji obezbijediti jednake mogućnosti za razvoj potencijala svim svojim zaposlenima. Kako bi to ostvarila, fokus je na sljedeća četiri područja:

- **Zabrana diskriminacije i nasilja:**
 - Banka će odrediti kontakt osobu ovlašćenu da prima i rješava pritužbe zaposlenih vezano za zaštitu dostojanstva i zaštitu od diskriminacije;
 - definisati jasnu i transparentnu politiku ili postupak djelovanja u slučaju diskriminacije i nasilja;
 - obezbijediti dodatnu edukaciju i mjere za podizanje svijesti o sprječavanju diskriminacije i nasilja zaposlenima i rukovodiocima na trajnoj osnovi;
 - sprovoditi godišnju analizu vezanu za rodno uslovljenu razliku u platama između muškaraca i žena te inicirati korektivne mjere tamo gdje se pokaže da je to potrebno.
- **Žene na rukovodećim pozicijama**
 - Ciljevi postavljeni za period do 2026 godine

Banka	Cilj 2023	Cilj 2026
Udio žena, Uprava i B-1	40%	45%
Udio žena, NO i Uprava	25%	37.5%

Kako bismo postigli ove ciljeve, nastaviti ćemo razvijati korporativnu kulturu uključenosti i razbijati stereotipe vezane za polne uloge te oblikovati radno okruženje koje je fleksibilno i omogućava postizanje ravnoteže između posla i privatnog života. Posebnu pažnju posvetićemo edukaciji menadžmenta kao onih koji donose odluke i kreiranju benefita za zaposlene koji podržavaju žene u usklađivanju karijere i porodice.

- **Odabir novih zaposlenih, dodatno osposobljavanje i razvoj.**
- **Usklađivanje privatnog života i karijere.**

4.9 Opis toka podataka o upravljanju rizicima prema organima upravljanja

Podaci o upravljanju rizicima dostavljaju se nadležnim organima upravljanja u skladu sa regulativom. Upravnom odboru dostavljaju se mjesečni izvještaji o upravljanju kreditnim rizikom, tržišnim rizicima, riziku likvidnosti, operativnim rizicima. Dodatno UO i NO u skladu sa svojim nadležnostima usvajaju interne akte iz oblasti upravljanja rizicima. Odbor za rizike i NO na kvartalnom nivou razmatraju izvještaje iz ove oblasti.

5. Podaci o regulatornom kapitalu

5.1 Struktura regulatornog kapitala

Struktura regulatornog kapitala data je u sledećoj tabeli:

Red. br.	OPIS POZICIJE	IZNOS
1=1.1+1.2	REGULATORNI KAPITAL	89.834.793
1.1 = 1.1.1+1.1.2	OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	89.834.793
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	89.834.793
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	6.910.000
1.1.1.1.1	plaćeni instrumenti kapitala	5.339.000
1.1.1.1.3	emisiona premija (premija na akcije)	1.571.000
1.1.1.2	Neraspoređena (zadržana) dobit	93.408.004
1.1.1.2.1	Neraspoređena (zadržana) dobit iz prethodnih godina	93.408.004
1.1.1.2.2.1	dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva (poz 22 iz BU)	11.585.677
1.1.1.2.2.2	(-) iznos dobiti ostvarene u toku tekuće godine ili dobiti ostvarene na kraju tekuće godine koji ne zadovoljava uslove za priznavanje	11.585.677
1.1.1.3	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (ukupni ostali rezultat) - FVOCI	-4.924.128
1.1.1.3.2	dobici ili gubici nastali ponovnim vrednovanjem instrumenata raspoloživih za prodaju utvrđenih u skladu sa MSFI 9	-4.949.163
1.1.1.3.3	ostali dobiti ili gubici uključeni u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa MRS 1	25.036
1.1.1.4	Ostale rezerve	300.000
1.1.1.5	Rezerve za opšte bankarske rizike	
1.1.1.6	Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera	-50.932
1.1.1.6.5	(-) usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudencijalno) vrednovanje (AVA)	50.932
1.1.1.6.5.1	(-) usklađivanja vrednovanja izračnata prema jednostavnom pristupu	50.932
1.1.1.8	(-) Ostala nematerijalna imovina	3.096.119
1.1.1.8.1	(-) ostala nematerijalna imovina prije odbitka odloženim poreskim obavezama	3.096.119
1.1.1.24	(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva	1.088.636
1.1.1.25	(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (nastale prije početka primjene ove odluke)	1.623.397
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	0
1.2	DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	0

Akcionarski kapital Banke sastoji se od 5.339 običnih akcija od kojih svaka ima nominalnu vrijednost 1.000,00 Eur.

5.2 Potpuno usklađivanje i umanjena koja se primjenjuju na stavke regulatornog kapitala

Ukupna usklađivanja stavki redovnog osnovnog kapitala iznose 51 hilj. Eur, i odnosi se na usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudencijalno) vrednovanje (AVA) prema jednostavnog principu.

Ostale odbitne stavke od redovnog osnovnog kapitala čine, nematerijalna imovina (3,096 hilj. Eur), pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva (1,088 hilj. Eur), pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala (1,623 hilj. Eur).

Banka u sastavu regulatornog kapitala nema instrumente AT1 kapitala, kao ni instrumente dopunskog kapitala.

Prudencijalni filteri koje Banka primjenjuje u skladu sa čl. 14 do 17 Odluke o adekvatnosti kapitala, odnose se na usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudencijalno) vrednovanja (AVA). Banka usklađivanja vrednovanja po ovom osnovu izračunava prema jednostavnom principu.

5.3 Uslove instrumenata redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala

Osnovni element regulatornog kapitala:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti. Banka ima 5.339 izdatih akcija, nominalne vrijednosti 1.000,00 Eura.
- Naplaćene emisije premije;
- Neraspoređena zadržana dobit;
- Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (ukupni ostali rezultat) FVOCI;
- Ostale rezerve;
- Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera;
- Ostala nematerijalna imovina;
- Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva;
- Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala.

Banka nema elemente dodatnog i dopunskog kapitala.

5.4 Sveobuhvatno objašnjenje osnove na kojoj su izračunate stope kapitala, ako su te stope kapitala izračunate primjenom elemenata regulatornog kapitala koji su utvrđeni na osnovi koja nije određena u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala

Nije primjenjivo za Banku.

6. Podaci o kapitalnim zahtjevima i iznosi rizikom ponderisanih izloženosti

6.1 Rezime pristupa kreditne institucije procjeni adekvatnosti internog kapitala za podršku tekućim i budućim aktivnostima

Banka je uspostavila proces procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP-Internal capital adequacy assesment process). Uspostavljeni ICAAP usklađen je sa standardima Erste Grupe i regulativom Centralne banke.

postupak procjene adekvatnosti internog kapitala uključene su sljedeći organi i organizacione jedinice Banke:

Nadzorni odbor / Odbor za rizike Nadzornog odbora

Nadzorni odbor i Odbor za rizike Nadzornog odbora informisani su / primaju na znanje sve relevantne ICAAP rezultate i donosi odluke najvišeg nivoa.

Takođe, Izjavu o sklonosti preuzimanja rizika i Strategiju Rizika odobrava Odbor za rizike Nadzornog Odbora i Nadzorni odbor.

Upravni odbor

Upravni odbor je najviše tijelo koje donosi odluke vezane za komponente ICAAP okvira. Upravni odbor na redovnoj osnovi prima ICAAP izvještaj, Izvještaj o iskorišćenosti strateških i RAS limita, Izvještaj o iskorišćenosti limita prema industrijama. Upravni Odbor se redovno obavještava o planiranim kretanjima adekvatnosti internog kapitala Banke u sklopu procesa izrade budžeta i planiranja.

Upravni odbor, Odbor za rizike i Nadzorni odbor Banke redovno se izvještavaju o kretanju adekvatnosti internog kapitala i stresirane adekvatnosti internog kapitala Banke, putem ICAAP izvještaja i Izvještaja o iskorišćenosti strateških limita.

CRO EBM

CRO ima cjelokupnu odgovornost za ICAAP okvir unutar Uprave. Konkretno, CRO pruža opšte smjernice, obezbjeđuje odgovarajuću podršku upravljanju komponentama ICAAP-a i odlučuje o pojedinačnim pitanjima ICAAP-a i na kraju odlučuje o potrebnim prilagođavanjima ICAAP okvira.

Sektor upravljanja rizicima ima operativnu odgovornost za razvoj, primjenu i održavanje komponenti ICAAP okvira Banke. Odgovoran je za sprovođenje i koordinaciju cjelokupnog ICAAP-a, donosi zaključke, predlaže akcije, predviđa trendove i radi izvještaje kojim se izvještava o rezultatima ICAAP-a. Odgovoran je za izračun parametara rizika, kao i za sprovođenje testiranja otpornosti na stres, procjenu materijalnosti rizika, i pruža podršku ostalim Sektorima/slужbama u različitim područjima vezanim uz kvantifikaciju rizika, njihovu integraciju i sa time povezane postupke; sprovodi analizu kompleksne tržišne situacije, identifikaciju i mjerenje kako tržišnih tako i rizika likvidnosti kao i parametara navedenih rizika. Učestvuje pri unaprjeđenju metodologija izračuna adekvatnosti kapitala za tržišne rizike, učestvuje u procesu odobravanja novih proizvoda Službe riznice

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je za sljedeće sastavne djelove ICAAP-a:

- ✓ Strategija rizika
- ✓ Procjena materijalnosti rizika (RMA)
- ✓ Analiza rizika koncentracije (RCA)
- ✓ Izračun kapaciteta za preuzimanje rizika (RCC)
- ✓ Testiranje otpornosti na stres

- ✓ Planiranje rizika
- ✓ Plan oporavka
- ✓ Sklonost preuzimanje rizika (RAS) i limiti.

Sektor upravljanja rizicima u sklopu ICAAP procesa sarađuje i s drugim organizacionim jedinicama relevantnim za cjelokupni proces.

Metode i procedure kojima banka procjenjuje materijalnost rizika

ICAAP služi za procjenu adekvatnosti bančinog kapitala. U postupku procjene adekvatnosti internog kapitala, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno sve rizike koji postoje u svim procesima i sistemima Banke na nivou portfolija i pojedinog proizvoda. Utvrđivanje svih rizika i određivanje njihove izloženosti je zasnovano na sveobuhvatnoj procjeni rizika, a koji su svojstveni pojedinim poslovima, proizvodima i aktivnostima.

RMA je integrisani dio ICAAP-a te ga viši menadžment koristi kao upravljački alat. Proces procjene rizika prikazan je na slici niže.

Banka je uspostavila redovan postupak identifikovanja rizika kojima već jest ili kojima može biti izložena, kao i rizicima koji proizilaze iz poslovnih aktivnosti. Proces identifikovanja rizika nastaje kao rezultat popisa i rizika i njihovih karakteristika (tj. definicija), formirajući popis rizika Banke. Prilikom izrade popisa rizika Banka na proporcionalan način uzima u obzir temeljne rizike, koji proizilaze iz finansijskih i nefinansijskih aktivnosti, uzimajući u obzir njihov mogući uticaj na Banku. Ti rizici se posljedično kategorizuju u grupe (npr. u kreditni rizik, tržišni rizik itd) i formiraju taksonomiju rizika Banke (prilog ICAAP Politike).

Kao rezultat procesa identifikacije rizika, ključne kategorije rizika u Banci su kreditni rizik, tržišni rizik, rizik likvidnosti, operativni rizik, ostali rizici i transverzalni rizici. Transverzalni rizici (npr. makroekonomski rizici) su oni koji utiču i odražavaju se kroz više od jedne ključne kategorije rizika.

Banka je uspostavila metodologiju mjerenja za svaku vrstu rizika koja je takođe podložna redovnoj reviziji. Za većinu vrsta rizika definisan je skup kvantitativnih pokazatelja koji su podržani kvalitativnim izjavama. Vrste rizika koje se ne mogu adekvatno ocijeniti kvantitativnim pokazateljima, ocjenjuju se kvalitativnom analizom u obliku upitnika s unaprijed definisanim pokretačima rizika, među kojima se najmanje jedan od pokretača rizika može kvantifikovati. Rizici se ocjenjuju / razvrstavaju u jednu od sledećih kategorija:

- **Ne postoji:** Banka nije izložena riziku,
- **Nizak:** rizik postoji, ali je nematerijalan u odnosu na ukupnu izloženost riziku, profitabilnost i raspoloživi kapital;
- **Srednji:** rizik s potencijalno značajnim uticajem na profitabilnost Banke i / ili njenu solventnost / kapitalnu osnovu; menadžment putem RMA redovno preispituje ublažava li uspostavljeni okvir za upravljanje rizicima u dovoljnoj mjeri rizika bez raspodjele ekonomskog kapitala (ili na drugi način, uz razmatranje izdvajanja ekonomskog kapitala);
- **Visok:** najkritičniji rizici u skladu s poslovnim modelom koji mogu značajno uticati na održivost Banke, zahtijevaju najobimniji okvir za upravljanje rizicima uz izdvajanje ekonomskog kapitala u slučaju kada se to smatra razumnim i mogućim, a isto treba biti prezentovano i predloženo Upravi.

Rizik se smatra značajnim ako bi njegova materijalizacija, izostavljanje ili pogrešno prikazivanje značajno promijenilo ili uticalo na adekvatnost kapitala, profitabilnost ili kontinuitet Banke s ekonomske perspektive. Stoga se rizici ocijenjeni kao „visoki“ i „srednji“ tokom postupka procjene značajnosti rizika (RMA) smatraju materijalnim za Banku, dok se rizici ocijenjeni kao „niski“ smatraju nematerijalnim.

RMA rezultira ocjenama koje definišu značajnost svake vrste rizika i formiraju ukupni profil rizika Banke, te pruža informacije o očekivanom razvoju profila rizika u horizontu.

Uvidi dobijeni procjenom koriste se za poboljšanje prakse upravljanja rizikom i za dalje ublažavanje rizika unutar Banke. **Tehnike ublažavanja rizika** prilagođene su karakteristikama svakog pojedinog rizika, a generalni zahtjevi se temelje na stepenu značajnosti, kako je navedeno u tablici u nastavku:

Izloženost riziku	Procjena	Materijalnost	Ublažavanje rizika	
			Upravljački okvir	Ekonomski kapital
Ne	Ne postoji	Ne postoji izloženost riziku	nije relevantno	Ne
Da	Nizak	Nematerijalan	- Infrastruktura (podaci / sustavi) - Politike/procedure za identifikaciju i upravljanje rizikom	U koliko je zahtijevano u okviru P1
Da	Srednji	Materijalan	- Infrastruktura (podaci / sustavi) - Politike/procedure za identifikaciju i upravljanje rizikom - Kontrole rizika i limita - Procesi eskalacije i adresiranje prekoračenja limita - Testiranje otpornosti na stres/analiza osetljivosti	Razmatranje kapitalnih zahtjeva od strane Uprave
Da	Visok	Materijalan	- Infrastruktura (podaci / sustavi) - Politike/procedure za identifikaciju i upravljanje rizikom - Kontrole rizika i limita - Procesi eskalacije i adresiranje prekoračenja limita - Testiranje otpornosti na stres/analiza osetljivosti - Povećana pozornost od strane menadžmenta	Razmatranje kapitalnih zahtjeva od strane Uprave

Zavisno od stepena materijalnosti, upravljački okvir sastoji se od:

Za „Nizak“:

- standardi (politike i / ili procedure) za osiguranje adekvatne i primjerene identifikacije rizika i upravljanja, poput mjerenja, procjene i izvještavanja;
- potrebna infrastruktura, uključujući podatke / sisteme, kako bi se omogućilo adekvatno upravljanje rizikom i izvještavanje u skladu s regulatornim ili internim zahtjevima.

Za „Srednji“: okvir upravljanja rizikom za ocjenu „nizak“ dodatno se proširuje:

- limitima uspostavljenim u skladu s apetitom za rizik Banke;

- kontrolama rizika koje osiguravaju pravovremenu i kontinuiranu identifikaciju, mjerenje, nadzor, upravljanje i ublažavanje rizika;
- definisanim procesima (upravljanje) eskalacije i adresiranje prekoračenja limita pomoću odgovarajućih procesa praćenja.

Za „**Visok**“: okvir upravljanja rizikom za ocjenu „srednji“ dodatno se proširuje:

- povećanom pažnjom na limite i kontrolama rizika od strane menadžmenta;
- monitoring i kontrolu izloženosti riziku potrebno je provoditi češće nego što to predviđa redovni proces upravljanja, pri čemu učestalost zavisi od prirode vrste rizika (npr. dnevno izvještavanje o riziku likvidnosti, dnevno izvještavanje za 'single name' koncentracije itd. .).

Dalje, materijalni tipovi rizika mogu se pokriti izdvajanjem ekonomskog kapitala u Izračunu kapaciteta za preuzimanje rizika RCC-u Banke, pod uslovom da je rizik pouzdano mjerljiv i da se alokacija kapitala smatra smislenom na temelju odluke Uprave.

Transverzalni rizici u načelu proizlaze iz operativnog okruženja, a njihova procjena (niska/srednja/visoka) ukazuje na potreban nivo opreznosti od strane menadžmenta. Obzirom da se transversalni rizici reflektuju kroz više ključnih kategorija, potencijalni utjecaj na profitabilnost Banke i/ili njenu solventnost/kapital, procjenjuje se kroz utjecaj na pojedine vrste rizika. Ekonomski kapital se obračunava kroz uticaj na pojedine vrste rizika (indirektno), sprječavajući dvostruko računanje rizika.

Ako se ocjena značajnosti rizika promijeni kao rezultat procesa godišnjeg ocjenjivanja, okvir upravljanja rizikom primijenjen za taj specifični rizik mora se preispitati / redefinisati, kao i prethodna odluka o izdvajanju ili ne izdvajanju ekonomskog kapitala.

RMA služi i kao input za dizajn i definisanje Strategije rizika i Sklonosti upravljanju rizika Banke. Ključni ishodi i preporuke RMA razmatraju se u dizajnu scenarija i izboru sveobuhvatnih i reverznih testova otpornosti na stres.

Procjena materijalnosti rizika koju sprovodi Banka mora biti sveobuhvatna i na odgovarajući način prikazati njen profil rizika. Banka preuzima punu odgovornost za sveobuhvatnost RMA i pokrivenost svih relevantnih vrsta rizika. Pri određivanju popisa i taksonomije rizika, Banka mora koristiti vrste rizika i definicije sadržane u popisu rizika ESB grupe. Budući da ESB grupa mora obuhvatiti i analizirati sve vrste rizika kojima je ESB Grupa izložena ili kojima može biti izložena, Banka je obavezna obavijestiti i uskladiti se s ESB grupom o svim izmjenama i dopunama koje će se uključiti u popis rizika i taksonomiju Banke kao i popis rizika i taksonomiju ESB grupe.

6.2 Rezultat postupka procjene adekvatnosti internog kapitala, u skladu sa propisom kojim se uređuje procjena adekvatnosti internog kapitala

Proces procjene adekvatnosti internog kapitala čine:

- *Utvrđivanje materijalne značajnosti rizika:* proces procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) za polaznu pretpostavku ima procjenu materijalnosti rizika kojima je Banka izložena kako bi se utvrdila potreba za izračun kapitalnih zahtjeva za pojedine rizike. Pri procjeni materijalnosti rizika, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno koje preuzima. Preuzeti rizici se dijele na značajne, za koje je potrebno imati kapitalno pokriće i na rizike koji ne treba da imaju kapitalno pokriće, odnosno rizike za koje nije potrebna kapitalna zaštita, budući da su procijenjeni kao nematerijalni.

- *Obračun potrebnog internog kapitala za pojedinačne rizike:*

Za obračun potrebnog kapitala za pojedinačne rizike, Banka koristi metode propisane za obračun kapitalnih zahtjeva, kao i interne pristupe mjerenja.

Banka sljedeće rizike ocjenjuje kao materijalno značajne, te za njih obračunava potrebni interni kapital:

- **kreditni rizik** – Osnova za izračun je rizikom ponderisana aktiva (RWA) kao što je definisano Standardizovanim pristupom od Centralne banke. Interni kapitalni zahtjev računa se kao 8% od RWA što je u skladu sa regulatornim zahtjevom;

- **kamatni rizik iz bankarske knjige** – za izračun potrebnog kapitala za kamatni rizik koristi se metodologija koja je bazirana na pomjeranju krive prinosa za +/- 200 bazičnih poena;
- **tržišni rizik** – za izračun potrebnog kapitala Banka koristi propisani metod od strane regulatora. Potrebni kapital se dobija tako što se ta pozicija pomnoži sa 8%. Ukoliko neto otvorena devizna pozicija ne prelazi 2% regulatornog kapitala nije potrebno računati potrebni kapital.
- **cjenovni rizik** – smanjenje tržišne vrijednosti portfelja HOV koji je raspoloživ za prodaju;
- **operativni rizik** – kapitalni zahtjev za operativni rizik računa se na osnovu jednostavnog pristupa.
- **rezidualni rizik** – za stres scenario koristi se pad vrijednosti nekretnina od 30% i uticaj na RWA;
- **rizik zemlje** – za izračun potrebnog kapitala koristi se model propisan od regulatora;
- **strateški/poslovni rizik** – Za potrebe izračuna kapitalnog zahtjeva za poslovni/strateški rizik koristi se VaR model (pouzdanost 99,9%) koji se bazira na odstupanju planiranog od ostvarenog neto operativnog rezultata. Izračun se vrši na nivou Erste Group te se pomoću alokacijskih ključeva raspoređuje na članice Erste grupe.
- *Određivanje ukupnog internog kapitala uključujući i scenarija testnog testiranja.*
- *Poređenje iznosa kapitala izračunatog u skladu sa regulatornim zahtjevima i iznosa potrebnog internog kapitala.*

Pored izdvajanja dodatnog kapitala za potrebe ICAAP procesa, Banka je rezultat dobijen po osnovu stresnog testiranja kreditnog rizika, rizika koncentracije, cjenovnog i tržišnog rizika uključila kroz uticaj na poslovni rezultat i u krajnjem kroz uticaj na regulatorni kapital.

U nastavku je prikazan izračun i procjena minimalnih kapitalnih zahtjeva, i regulatorni i interni raspoloživi kapital na 31.12.2022. godine:

Minimalni kapitalni zahtjevi i procjena internih kapitalnih zahtjeva			
Rizik	Prvi stub (Odluka o adekvatnosti kapitala)	Drugi stub (ICAAP)	
	Minimalni kapitalni zahtjevi	Metodologija procjene internih kapitalnih zahtjeva	Interni kapitalni zahtjevi
1. Kreditni rizik	26.309	Pretpostavka stresnog testiranja je povećanje NPE-a u portfoliju dodatno u odnosu na vrijednosti projektovane Forecast-om.	26.309
Rezidualni rizik	-	Povećanje kapitalnog zahtjeva usljed povećanje RWA zbog pretpostavljenog pada vrijednosti nekretnina za 30%.	657
2.Kamatni rizik iz banakrske knjige	-	Uticaj 200 bp na kamatonosne pozicije Banke.	366
3.Rizik zemlje	-	Povećanje RWA zbog izloženosti zemljama niskog i srednjeg rizika.	363
4.Operativni rizik	4.250	U skladu sa regulativom prema jednostavnom pristupu	4.250
5.Strateški rizik/poslovni rizik	-	Podatak o potrebnom internom kapitalu za strateški rizik dobija se od Grupe.	1.097
<i>Ukupni regulatorni/interni kapitalni zahtjevi</i>	<u>30.559</u>		<u>33.042</u>

Regulatorni i interni raspoloživi kapital

Red. br.	OPIS POZICIJE	Regulatorni kapital	Interni kapital
1=1.1+1.2	REGULATORNI KAPITAL	89.834.793	97.391.387
1.1 =	OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	89.834.793	97.391.387
1.1.1+1.1.2	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	89.834.793	97.391.387
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	89.834.793	97.391.387
1.1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	6.910.000	6.910.000
1.1.1.1.1.1	plaćeni instrumenti kapitala	5.339.000	5.339.000
1.1.1.1.1.3	emisiona premija (premija na akcije)	1.571.000	1.571.000
1.1.1.1.1.4	(-) sopstveni instrumenti redovnog osnovnog kapitala	0	0
1.1.1.2	Neraspoređena (zadržana) dobit	93.408.004	97.040.470
1.1.1.2.1	Neraspoređena (zadržana) dobit iz prethodnih godina	93.408.004	97.040.470
1.1.1.2.2	priznata dobit ili gubitak	-	-
1.1.1.2.2.1	dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	11.585.677	-4.380.000
1.1.1.2.2.2	(-) dio dobiti ostvarene u toku tekuće godine ili dobiti ostvarene na kraju tekuće godine koji nije priznat	11.585.677	-4.380.000
1.1.1.3	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (FVOCI)	-4.924.128	-1.000.000
1.1.1.3.1.	dobici ili gubici nastali primjenom modela revalorizacije za nekretnine, postrojenja i opreme, kao i nematerijalnu aktivu	0	0
1.1.1.3.2.	dobici ili gubici nastali ponovnim vrednovanjem instrumenata raspoloživih za prodaju utvrđenih u skladu sa MSFI 9	-4.949.163	-1.000.000
1.1.1.3.3.	ostali dobiti ili gubici uključeni u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa MRS 1	25.036	25.036
1.1.1.4	Ostale rezerve	300.000	300.000
1.1.1.7	Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera	-50.932	-50.932
1.1.1.7.5	(-) usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprežno (prudencijalno) vrednovanje (AVA)	-50.932	-50.932
1.1.1.7.5.1	(-) usklađivanja vrednovanja izračunata prema jednostavnom pristupu	-50.932	-50.932
1.1.1.7.5.2	(-) usklađivanja vrednovanja izračunata prema osnovnom pristupu	-	-
1.1.1.8	(-) Goodwill	0	0
1.1.1.9	(-) Ostala nematerijalna imovina	3.096.119	3.096.119
1.1.1.9.1	(-) ostala nematerijalna imovina prije odbitka odloženih poreskih obaveza	3.096.119	3.096.119
1.1.1.24	(-) Iznos nedostajućeg pokriva nekvalitetnih izloženosti ispravkama vrijednosti za bilansne stavke i rezervisanima za vanbilansne stavke	0	0
1.1.1.25	(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao	1.088.636	1.088.636
1.1.1.26	(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (jer su nastale prije početka primjene ove	1.623.397	1.623.397
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	0	0
1.2	DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	0	0

Profil rizika Banke predstavlja osnovu za izračun visine potrebnog internog kapitala. Profil rizičnosti Banke definisan je kao ukupan nivo izloženosti riziku koji je Banka spremna da prihvati kako bi postigla zacrtane strategijske ciljeve. Ukupan apetit za rizik determinisan je na način koji omogućava percepciju Banke kao stabilne, savremene i sigurne finansijske institucije od strane klijenata, deponenata, povjerilaca, vlasnika i ukupne privrede.

Profil kreditnog rizika direktno zavisi od uspješnosti upravljanja kreditnim rizikom i apetita po kreditnom riziku, koji predstavlja prihvatanje ukupne izloženosti kreditnom riziku koja omogućava postizanje zacrtanih strategijskih ciljeva, u smislu postizanja planiranih rezultata, uz održavanje odgovarajućeg stepena pokriva portfelja rezervama i ciljnog nivoa adekvatnosti kapitala. Shodno tome, profil rizičnosti kod izloženosti kreditnom riziku određuje se na osnovu sveobuhvatne analize kreditnog portfolija po različitim osnovama: troškovima rizika, nekvalitetnim kreditima, industrijama, izloženosti na pojedinačnoj osnovi itd.

Za izračun potrebnog internog kapitala za kreditni rizik Banka koristi standardizovani pristup propisan od strane CBCG. Interni kapitalni zahtjev za kreditni rizik na 31.12.2022 godine iznosi 26,3 mil Eur.

Pored procjene potrebnog internog kapitala, za potrebe ICAAP-a uključeni su i rezultati stresnih scenarija koju su prikazani kroz uticaj na rezultat Banke.

U okviru kreditnog rizika Banka je uključila rezidualni rizik. Za potrebe rezidualnog rizika za stresni scenario uključena je pretpostavka smanjenja vrijednosti nekretnina za 30%. U slučaju smanjenja vrijednosti nekretnina došlo bi do povećanja RWA za cca 8,2 mil Eur, u odnosu na vrijednost RWA na 31.12.2022 god. Na osnovu navedenog, interni kapitalni zahtjev za rezidualni rizik iznosi 0,6 mil Eur.

Profil kamatnog rizika – apetit za kamatni rizik je umjeren, odnosno svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica kamatonosne prirode izvora i plasmana Banke. Profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje Banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi. Banka je identifikovala rizik kamatne stope iz bankarske knjige kao Srednji (materijalan) i računa potrebni kapital za rizik kamatne stope koristeći izračun procjene promjene ekonomske vrijednosti knjige banke propisanu Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama uz standardizovani kamatni šok od 200 bps.

Potreban kapital za rizik kamatne stope iz bankarske knjige Bank je računa na sledeći način: za iznos rizikom ponderisane pozicije bankarske knjige koja je veća od 20% regulatornog kapitala banke primjenjuje se procenat od 15%, dok za iznos do 20% regulatornog kapitala primjenjuje se procenat 8%. Prema navedenoj metodologiji interni kapitalni zahtjev na 31.12.2022 godine iznosi 0,4 mil Eur.

Rizik zemlje - Rizik zemlje je rizik izloženosti gubicima uzrokovanim događajima u određenoj zemlji. Koncept je širi od državnog rizika, jer su obuhvaćeni svi oblici kreditiranja ili investicijske aktivnosti bilo da se radi o pojedincima, korporacijama, kreditnim institucijama ili centralnim administracijama. Za potrebe rizika zemlje Banka je uzela u obzir izloženost u zemljama srednjeg i niskog rizika. Interni kapitalni zahtjev za rizik zemlje iznosi 0,4 mil Eur.

Profil valutnog rizika - apetit za valutni rizik je veoma nizak. Banka ima konzervativne limite za neto otvorene pozicije po pojedinim valutama i agregatnu deviznu poziciju. Shodno tome, profil valutnog rizika nastaje kao posljedica neto otvorenih pozicija u stranim valutama koje se održavaju na niskom nivou i zadovoljavaju potrebe poslovanja u stranim valutama.

Profil cjenovnog rizika – apetit za cjenovni rizik je umjeren, s obzirom na to da Banka investira isključivo u državne dužničke hartije od vrijednosti i to za potrebe obezbjeđivanja sekundarne likvidnosti. Za stres test za cjenovni rizik Banka je uzela u obzir smanjenje tržišne vrijednosti portfelja HOV koji je raspoloživ za prodaju. Na 31.12.2022 godine nerealizovani gubitak banke iznosio je 4,9 mil Eur. Za potrebe stresnog scenarija projektovano je dodatno smanjenje vrijednosti portfelja do kraja 2023 godine cca 1 MEur. Gubitak koji bi Banka ostvarila po ovom osnovu reflektovao bi se kroz smanjenje regulatornog kapitala.

Profil operativnog rizika - profil operativnog rizika predstavlja dokumentovani prikaz svih operativnih rizika kojima je Banka bila izložena u svom poslovanju. Banka je uspostavila aktivan proces upravljanja i mitigacije operativnih rizika koji su značajni za Banku, u cilju smanjenja profila operativnog rizika. U sklopu tog procesa Banka je identifikovala ključne indikatore operativnog rizika koji predstavljaju osnovne pokazatelje izloženosti Banke operativnom riziku, odnosno pokazatelje profila operativnih rizika. Služe da upozore Banku na promjene nivoa rizika koji bi mogli izazvati potencijalna negativna dejstva.

Na dan 31.12.2022. potreban kapital izračunat u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala za kreditni rizik je iznosio 26.3 M.Eur; potreban kapital za operativni rizik je iznosio 4.2 MEur.

Profil strateškog/poslovnog rizika - Za potrebe izračuna kapitalnog zahtjeva za poslovni/strateški rizik koristi se VaR model (pouzdanost 99,9%) koji se bazira na odstupanju planiranog od ostvarenog neto operativnog rezultata. Izračun se vrši na nivou Erste Group te se pomoću alokacijskih ključeva raspoređuje na članice Erste grupe.

Na 31.12.2022. iznos internog kapitalnog zahtjeva za strateški rizik iznosi 1,1 mil. EUR

Koeficijent adekvatnosti kapitala na dan 31.12.2022. iznosio je 23.52% (sa uključenom dobiti tekuće godine iznosio bi 26.6%). Takođe, u projekcijama na trogodišnjem nivou, došlo se do zaključka da Banci prema trogodišnjem planu nijesu potrebni eksterni izvori dokapitalizovanja, već će iz sopstvene profitabilnosti podržavati rast rizikom ponderisane aktive uz zadržavanje visoke kapitalizovanosti, tj. koeficijenta solvetnosti koji će biti na većem nivou nego što je zakonski minimum.

U nastavku dat je pregled strukture rizikom ponderisanih sredstava za različite tipove rizika i koeficijent adekvatnosti kapitala Banke na 31.12.2022 god:

IZLOŽENOST RIZIKU PREMA VRSTAMA RIZIKA

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU	381.978
1.1.	IZNOSI RIZIKOM PONDERISANOJ IZLOŽENOSTI KREDITNOM RIZIKU, KREDITNOM RIZIKU DRUGE UGOVORNE STRANE I SLOBODNE ISPORUKE	328.859
1.1.1.	Standardizovani pristup	328.859
1.2.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU PORAVNANJA	0
1.3.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POZICIJSKOM, DEVIZNOM I ROBNOM RIZIKU	0
1.3.1.	Iznos izloženosti pozicijskom, deviznom i robnom riziku u skladu sa standardizovanim pristupima	0
1.4.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI OPERATIVNOM RIZIKU	53.119
1.4.1.	Jednostavni pristup operativnom riziku	53.119
1.5.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU ZA PRILAGOĐAVANJE KREDITNOM VREDNOVANJU (CVA)	0
1.6.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POVEZAN S VELIKIM IZLOŽENOSTIMA KOJE PROIZLAZE IZ STAVKI U KNJIZI TRGOVANJA	
1.7.	OSTALI IZNOSI IZLOŽENOSTI	

KOEFIČIJENT ADEKVATNOSTI KAPITALA

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1) - min 4,5%	23,52%
1.1.	Višak (+)/manjak (–) redovnog osnovnog kapitala	72.646
1.2.	Višak (+)/manjak (–) redovnog osnovnog kapitala uključujući bafer	62.600
1.3.	Višak (+)/manjak (–) OCR redovnog osnovnog kapitala	62.600
2.	Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) - min 6%	23,52%
2.1.	Višak (+)/manjak (–) osnovnog kapitala	66.916
2.2.	Višak (+)/manjak (–) OCR osnovnog kapitala	56.870
3.	Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%	23,52%
3.1	Višak (+)/manjak (–) ukupnog kapitala	59.276
3.2	Višak (+)/manjak (–) OCR ukupnog kapitala	49.230

7. Podaci o kontracikličnom baferu kapitala

Odlukom o stopi kontracikličnog bafera kapitala za četvrti kvartal 2022. godine, a u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21), Centralna banka Crne Gore odredila je stopu kontracikličnog bafera kapitala za četvrti kvartal 2022. godine. Stopa je određena na nivou od 0%. Stopa od 0% odnosi se na teritoriju Crne Gore tj. na relevantne izloženosti kreditnih institucija u Crnoj Gori, a u skladu sa članom 147 Zakona o kreditnim institucijama.

Iznos specifičnog kontracikličnog bafera kapitala Banke iznosi 0%.

8. Podaci o izloženosti kreditnom riziku

8.1 Oblast primjene i definicije pojmova „dospio“ i „umanjen“ koje koristi za računovodstvene potrebe i moguće razlike između definicija za pojmove „dospio“ i „status neispunjavanja obaveza“ za računovodstvene i regulatorne potrebe

Dospjelim potraživanjima se smatraju sva potraživanja koja banka nije uspjela naplatiti na ugovoreni datum dospjeća, odnosno potraživanja kod kojih je prisutno kašnjenje u izmirivanju duga od strane klijenta u odnosu na ugovorom definisane rokove.

U skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore pod nekvalitetnom aktivom¹ podrazumijeva se sva bilansna i vanbilansna aktiva klasifikovana u C, D i E kategorijama.

8.2 Opis pristupa i metoda za utvrđivanje specifičnih i opštih ispravki vrijednosti za kreditni rizik

Banka ima adekvatnu infrastrukturu, alate i procese za pravovremenu identifikaciju gubitaka uzrokovanih kreditnim rizikom. Regulatorni i računovodstveni standardi, kao i ekonomske potrebe, zahtijevaju od banke da procijeni potrebu i izdvoji rezerve za gubitke po kreditima kako bi pokrila određene očekivane ekonomske gubitke finansijske imovine.

Izračun rezervi za gubitke uzrokovane kreditnim rizikom vrši se na mjesečnom nivou, na izloženost nivoa imovine, u valuti izloženosti. Za izračun rezervi, Banka primjenjuje model očekivanog kreditnog gubitka (ECL) zasnovan na pristupu tri stanja (eng. stage), a koji se izračunavaju u skladu sa očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom periodu ili očekivanim kreditnim gubicima tokom vijeka trajanja.

Stage 1- uključuje:

- Finansijsku imovinu pri početnom priznavanju, osim:
 - i) Imovine POCI
 - ii) Imovine čije je početno (bilansno) priznavanje podstaknuto prvim korišćenjem preuzetih obaveza po kreditima datih drugoj ugovornoj strani za koju je došlo do značajnog pogoršanja kredita od početnog priznavanja tog zajma, a koja nije u defaultu u vrijeme prve upotrebe.
- Finansijsku imovinu koja ispunjava uslove niskog kreditnog rizika;
- Finansijsku imovinu bez značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja bez obzira na njihov kreditni kvalitet.

U stage-u 1 se rezerve za gubitke uzrokovane kreditnim rizikom izračunavaju kao ECL u dvanaestomjesečnom periodu.

Stage 2 – uključuje:

- finansijsku imovinu na kojoj je identifikovan značajan porast kreditnog rizika, ali koja nije kreditno umanjena na datum izvještavanja, uključujući početno priznatu imovinu opisanu pod tačkom 1.a.ii).

¹ Pregled nekvalitetnih kredita dat je u tablicama u okviru tačke 6.5.

U stage-u 2 se rezerve za gubitke uzrokovane kreditnim rizikom izračunavaju kao ECL tokom vijeka trajanja.

Stage 3 - uključuje finansijsku imovinu koja je kreditno umanjena na datum izvještavanja.

U stage-u 3 se rezerve za gubitke uzrokovane kreditnim rizikom izračunavaju kao ECL tokom vijeka trajanja.

U Banci se za finansijsku imovinu klijentima u defaultu očekivani kreditni gubici tokom vijeka trajanja izračunavaju kao razlika između bruto knjigovodstvenog iznosa imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontovanih po originalnom EIR-u finansijske imovine. Kao buduće novčane tokove, moraju se razmotriti sve procijenjene naplate kamata i otkupa, kao i procijenjene povratne garancije i troškovi prodaje i dobijanje kolaterala.

ECL se može računati bilo na pojedinačnoj ili grupnoj osnovi:

- ✓ Pojedinačni pristup primjenjuje se u slučaju pojedinačno značajnih klijenata.
- ✓ Grupna procjena (Rule-based approach) primjenjuje se u slučaju pojedinačno neznajčajnih klijenata.

Pojedinačno neznajčajni klijenti su klijenti sa ukupnom izloženosti ispod praga materijalnosti ili na samom pragu materijalnosti.

Ukupna izloženost klijenta definisana je kao zbroj bilansnih i vanbilasnih izloženosti.

Metodologija izdvajanja rezervacija je definisana Pravilnikom o MSFI pravilima za izdvajanja rezervacija uzrokovanih kreditnim gubitkom, metodologija izračuna parametra rizika i segmenti za izračun parametara rizika su definisani u Priručniku za primjenu metodologije MSFI9 izdvajanja rezervacija.

8.3 Iznos i kvalitet kreditne izloženosti (kvalitetni, nekvalitetni i restrukturirani), izloženosti po osnovu dužničkih hartija od vrijednosti i vanbilasne izloženosti, uključujući akumulirano umanjene vrijednosti, rezervacije i promjene negativnih fer vrijednosti zbog kreditnog rizika i iznosa primljenog kolaterala i finansijskih jemstava

U tablici u nastavku dat je pregled kreditne izloženosti na 31.12.2022 godine (u 000 Eur):

Stavke aktive bilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					Ukupno
			A	B	C	D	E	
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.624	479.255	495.497	60.917	12.666	700	11.533	581.313
kreditni i potraživanja od kreditnih institucija	0	0	59.308	0	0	0	0	59.308
kreditni i potraživanja od klijenata	1.624	479.103	395.312	60.904	12.651	696	11.398	480.961
hartije od vrijednosti	0	0	40.288	0	0	0	0	40.288
ostala finansijska sredstva	0	152	591	13	15	4	135	758
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0	0	49.494	0	0	0	0	49.494
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	0	0	0	200	0	0	0	200
Ukupni bruto krediti	1.624	478.325	394.533	60.904	12.651	696	11.398	480.182
Kamatna potraživanja	1	1.450	88	68	106	35	1.162	1.459
kamata na bruto kredite	1	1.450	88	68	106	35	1.162	1.459
Vremenska razgraničenja	3	662	785	11	-7	-1	7	795
vremenska razgraničenja na kredite i potraživanja od klijenata	3	662	-429	11	-7	-1	7	-419
vremenska razgraničenja na hartije od vrijednosti			1.214					1.214
vremenska razgraničenja na bruto kredite	3	662	-428	11	-7	-2	7	-419
Ukupni iznos bruto kredita i potraživanja	1.628	481.215	454.277	60.983	12.750	730	12.567	541.307
Ukupni iznos hartija od vrijednosti	0	0	90.996	200	0	0	0	91.196
Ukupni iznos ostalih finansijskih sredstava	0	152	591	13	15	4	135	758
Ostale stavke aktive na koje se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	0	65	83.867	344	75	20	366	84.672
Ukupna aktiva na koju se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	1.628	481.432	629.731	61.540	12.840	754	13.068	717.933
Rezervacije za potencijalne gubitke			2.729	1.956	4.311	515	12.701	22.212
Ispravka vrijednosti			6.390	5.154	4.651	491	11.774	28.460
Ispravka vrijednosti za ostale stavke aktive			415	17	52	19	366	869
Ukupni iznos ispravki vrijednosti za sve pozicije aktive na koje se izdvajaju rezervacije			6.805	5.171	4.703	510	12.140	29.329
Ukupni iznos nedostajućih rezervi			475	163	628	63	928	2.257
Bilansna aktiva na koju se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke								63.264
UKUPNA BRUTO AKTIVA	1.628	481.432	629.731	61.540	12.840	754	13.068	781.197
UKUPNA NETO AKTIVA								751.868

Izloženosti po stepenu kreditnog kvaliteta (vanbilansne pozicije u 000 Eur)

Stavke aktive vanbilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					Ukupno
			A	B	C	D	E	
Izdane garancije	3.016	43.353	45.068	12.793	326	0	0	58.187
Date kreditne obligacije (odobreni, a neiskorišćeni krediti)	761	47.606	43.073	4.723	41	1	1	47.839
Vanbilans na koji se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	3.777	90.959	88.141	17.516	367	1	1	106.026
Rezervacije za potencijalne gubitke po vanbilansnim stavkama			441	496	91	1	1	1.030
Rezervisanja za gubitke po vanbilansu			350	303	139	1	1	794
Nedostajuće rezerve			183	268	4	0	0	455
Vanbilansna aktiva na koje se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke								2.117.785
Ukupno vanbilans								2.223.811

U tablici u nastavku prikazana su restrukturirana potraživanja po Stage-u na 31.12.2022 godine (u 000 Eur):

Potraživanja od klijenata	Restrukturirana potraživanja - Bruto izloženost	Stage 1 restrukturirana potraživanja	Stage 2 restrukturirana potraživanja	Stage 3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih potraživanja	Učešće rest. potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjeđenja za restrukturirana potraživanja
Stanovništvo	4.790	1.099	2.233	1.458	(925)	1,81%	19.870
Gotovinski krediti	2.599	713	1.227	659	(376)	1,71%	7.558
Kreditne kartice	1	-	-	1	(1)	0,04%	1
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	0,00%	6
Stambeni krediti	950	225	442	283	(229)	0,99%	4.982
Hipotekarni krediti	912	150	558	204	(137)	15,14%	5.300
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	328	11	6	311	(182)	8,75%	2.023
Privreda	12.517	-	5.602	6.915	(3.349)	12,62%	55.654
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring	-	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	856	-	230	626	(188)	4,32%	2.401
Ostali krediti	11.661	-	5.372	6.289	(3.161)	8,30%	53.253
Ostale finansijske institucije	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. Decembra 2022.	17.307	1.099	7.835	8.373	(4.274)	14,43%	75.524
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

8.4 Analizu računovodstveno dospjelih izloženosti

U tablici u nastavku prikazana su dospjela potraživanja od klijenata na 31.12.2022 godine (u 000):

	Dospjeli dug	Kratkoročni dio	Dugoročni dio	Ispravka vrijednosti	Neto iznos
Stanovništvo	6.724	5.664	251.534	(13.765)	250.157
Privreda	2.477	39.491	130.605	(13.665)	158.908
Ostale finansijske institucije	-	400	314	(9)	705
Država	-	-	44.330	(473)	43.857
Ostalo	-	1	460	(25)	436
Ukupno	9.201	45.556	427.243	(27.937)	454.063

U tablici u nastavku prikazana dospjela obračunata kamata na 31.12.2022 godine (u 000):

	Dospjela kamata	Obračunata kamata	Ispravka vrijednosti	Neto kamata
Stanovništvo	905	800	(826)	879
Privreda	554	354	(443)	465
Ostale finansijske institucije	-	1	-	1
Država	-	266	(3)	263
Ostalo	-	1	-	1
Ukupno	1.459	1.422	(1.272)	1.609

8.5. Bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza i koje nijesu u tom statusu, akumulirane opšte i specifične ispravke vrijednosti za kreditni rizik, njihova distribucija prema geografskom području i vrsti djelatnosti za kredite, dužničke hartije od vrijednosti i vanbilansne izloženosti

U tablici u nastavku prikazana je kvalitetna i nekvalitetna bruto izloženosti sa pripadajućom ispravkom vrijednosti. Status nekvalitetne imaju izloženosti klasifikovane u C, D i E kategoriju:

U tabeli u nastavku dat je pregled nekvalitetnih kredita i izdvojenih rezervi prema značajnim privrednim djelatnostima na 31.12.2022 godine (u 000 Eur).

Značajna privredna djelatnost	Ukupna izloženost	Ukupna ispravka vrijednosti	Nekvalitetni krediti	Ispravka vrijednosti nekvalitetnih kredita
Usluge, turizam i ugostiteljstvo	25.142	7.127	3.844	3.421
Trgovina	45.773	1.223	1.181	650
Gradjevinarstvo	9.908	704	843	454
Proizvodnja	22.722	539	73	76
Ostalo	71.925	4.286	6.770	3.184
Ukupno	175.469	13.879	12.711	7.785

U tabeli u nastavku dat je pregled kreditne izloženosti (kvalitetna i nekvalitetna) i ispravki vrijednosti podijeljenih na značajna geografska područja (u 000 Eur)

Regija	Kreditna izloženost		Ispravka vrijednosti	
	Kvalitetna izloženost	Nekvalitetna izloženost	Kvalitetna izloženost	Nekvalitetna izloženost
Sjever	50.293	1.657	841	1.389
Jug	68.681	6.668	1.501	3.711
Centar	339.242	16.423	8.827	11.688
Ukupno	456.216	24.745	11.169	16.768

U tabeli u nastavku prikazana je podjela bruto kredita prema vrsti djelatnosti (u 000 Eur):

Djelatnost	Bruto krediti			Ostala potraživanja			Ukupno
	do 1 godine	preko 1 godine	Ukupno krediti	do 1 godine	preko 1 godine	Ukupno ostala potraživanja	
Pravna lica - rezidenti	40.616	176.595	217.211				217.989
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	126	727	853				853
Vađenje rude i kamena	223	52	275				275
Prerađivačka industrija	7.925	14.797	22.722				22.722
Snabdjevanje električnom energijom		1.455	1.455				1.455
Snabdjevanje vodom		5.382	5.382				5.382
Građevinarstvo	2.665	7.243	9.908				9.908
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	22.007	23.766	45.773				45.773
Saobraćaj i skladištenje	1.740	6.370	8.110				8.110
Usluge pružanja smještaja i ishrane	213	24.929	25.142				25.142
Informisanje i komunikacije	93	11.185	11.278		778	778	12.056
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	400	315	715				715
Poslovanje nekretnostima	30	14.699	14.729				14.729
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	463	10.451	10.914				10.914
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	404	2.777	3.181				3.181
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje		43.907	43.907				43.907
Obrazovanje	26	203	229				229
Zdravstvo i socijalna zaštita	1	5.351	5.352				5.352
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	4.199	2.288	6.487				6.487
Ostale uslužne djelatnosti	101	698	799				799
Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca			0				0
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela			0				0
Fizička lica - rezidenti	6.184	255.400	261.584				261.584
Nerezidenti	4	1.383	1.387				1.387
Ukupno			480.182			778	480.960

U tabeli u nastavku prikazana je podjela bruto kredita prema geografskom području (u 000 Eur): :

Regija	Kreditna izloženost
Sjever	51.950
Jug	73.346
Centar	355.664
Ukupno	480.960

U tablici u nastavku prikazana je kvalitetna i nekvalitetna vanbilansna izloženosti sa pripadajućom ispravkom vrijednosti (u 000 Eur):

Stavke aktive vanbilansa	Kvalitetne vanbilansne stavke	Nekvalitetne vanbilansne stavke	Ukupno
Izdane garancije	57.881	328	58.187
neiskorišćeni krediti)	47.796	43	47.839
Vanbilans na koji se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	105.657	369	106.026
Rezervacije za potencijalne gubitke po vanbilansu	937	93	1.030
Rezervisanja za gubitke po vanbilansu	653	141	794
Nedostajuće rezerve	451	4	455

U tabeli u nastavku prikazana je podjela vanbilansne izloženosti prema vrsti djelatnosti::

Značajna privredna djelatnost	Ukupna vanbilansna izloženost	Kvalitetna vanbilansna izloženost	Nekvalitetna vanbilansna izloženost
Usluge, turizam i ugostiteljstvo	479	479	0
Trgovina	40.036	39.711	325
Gradjevinarstvo	19.804	19.804	0
Proizvodnja	8.611	8.611	0
Ostalo	29.284	29.264	21
Ukupno	98.214	97.868	346

U tabeli u nastavku prikazana je podjela vanbilansne izloženosti prema geografskom području (u 000 Eur):

Regija	Vanbilansna izloženost		Ispravka vrijednosti za vanbilans	
	Kvalitetna izloženost	Nekvalitetna izloženost	Kvalitetna izloženost	Nekvalitetna izloženost
Sjever	5.180	2	28	0
Jug	9.487	91	45	30
Centar	90.991	277	580	110
Ukupno	105.657	369	653	141

U tablici u nastavku prikazana je podjela HOV prema geografskom području (u 000 Eur):

Regija	Izloženost
Centar	91.196
Ukupno	91.196

8.6 Promjene bruto iznosa bilansnih i vanbilansnih izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza, kao i podaci o početnom i završnom stanju tih izloženosti

U tabeli u nastavku prikazane su promjene nekvalitetnih stavki aktive tokom 2022. godine (u 000 Eur)

Stavke aktive bilansa	Nekvalitetna aktiva 31.12.2021	Nekvalitetna aktiva 31.12.2022	Promjena tokom godine
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	29.374	24.899	-4.475
kredit i potraživanja od kreditnih institucija	0	0	0
kredit i potraživanja od klijenata	29.196	24.745	-4.451
hartije od vrijednosti	0	0	0
ostala finansijska sredstva	178	154	-24
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0	0	0
Kamatna potraživanja	2.411	1.303	-1.108
Ostale stavke aktive na koje se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	406	461	55
Ukupna aktiva na koju se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	32.191	26.662	-5.529
Ispravka vrijednosti	16.397	17.353	956
UKUPNA NETO AKTIVA	15.794	26.662	10.868

U tabeli u nastavku prikazane su promjene nekvalitetnih vanbilansnih stavki tokom 2022. godine
000 Eur

Stavke aktive vanbilansa	Nekvalitetne vanbilansne stavke 31.12.2021	Nekvalitetne vanbilansne stavke 31.12.2022	Promjena
Izdane garancije	315	326	11
Date kreditne obligacije (odobreni, a neiskorišćeni krediti)	122	43	-79
Vanbilans na koji se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	437	369	-68
Rezervisanja za gubitke po vanbilansu	173	141	-32

8.7 Razvrstavanje kredita i dužničkih hartija od vrijednosti prema preostalom roku do dospijea

U tablici u nastavku dat je pregled kredita i dužničkih hartija od vrijednosti prema preostalom ugovorenom dospjeću (u 000 Eur):

Finansijska aktiva u bilansu stanje	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	113.880	0	0	0	0	0	12.464	0	126.344
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	68.301	2.298	4.515	14.316	30.300	58.557	227.151	148.691	554.129
potraživanja od banaka (sredstva kod banaka)	59.306								59.306
kreditni klijentima	9.747	2.179	4.454	15.079	31.816	61.422	231.685	124.579	480.961
hartije od vrijednosti							8.176	32.112	40.288
ostala finansijska sredstva	758								758
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	-1.510	119	61	-763	-1.516	-2.865	-12.710	-8.000	-27.184
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	41.009	0	0	0	233	0	9.230	0	50.472
hartije od vrijednosti	40.263						9.230		49.493
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	746				233				979
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja								200	200
Ostala sredstva	3.043	30	157	110	87	110	340		3.877
Ukupno	227.337	2.209	4.611	15.189	31.903	61.532	261.957	156.891	761.629

9. Podaci o opterećenoj i neopterećenoj imovini

Banka je na 31.12.2022 godine od opterećene imovine imala samo dio koji se odnosi na obaveznu rezervu kod CBCG.

10. Podaci o primjeni standardizovanog pristupa

Ponderisanje izloženosti u procesu izračunavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive vršeno u skladu sa novom regulativom i u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija.

U nastavku dat je pregled izloženosti banke na 31.12.2022.godine, prije i nakon primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

PBAV Obrazac

PBAV
31.12.2022.xlsx

Ponderisana bilansna aktiva

RED. BR.	OPIS POZICIJE	BRUTO IZLOŽENOST	(-) ISPRAVKE VRIJEDNOSTI / REZERVACIJE / AVA / NEDOSTAJUĆE POKRIVICE NI ISPRAVKAMA	IZLOŽENOST OČIŠĆENA ZA ISPRAVKE VRIJEDNOSTI / REZERVACIJE	IZLOŽENOST NAKON PRIMJENE TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA	IZNOS RIZIKOM PONDERISANIH IZLOŽENOSTI PRIJE PRIMJENE DODATNIH PONDERA	IZNOS RIZIKOM PONDERISANE IZLOŽENOSTI NAKON PRIMJENE DODATNIH PONDERA ZA SIME I ZA INFRASTRUKTURNE PROJEKTE
I	UKUPNE BILANSNE IZLOŽENOSTI KOJE PODLIJEŽU KREDITNOM RIZIKU	778.100	32.130	746.970	743.680	302.339	283.639
a.	od čega: novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	126.747	403	126.344	128.344	0	0
b.	od čega: krediti i potraživanja	485.721	30.584	455.137	462.747	274.434	266.834
c.	od čega: hartije od vrijednosti	90.995	843	90.152	89.162	0	0
d.	od čega: ostala finansijska sredstva	59.311	297	59.014	59.014	11.893	11.893
e.	od čega: ostalo	15.326	3	15.323	15.323	18.102	18.102
1.	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	203.073	1.575	201.498	213.888	0	0
12.	Izloženosti prema Vladi CG i CBCG denominovane i sa izvorima sredstava u EUR valuti (Plan 131 Odluke)	203.073	1.575	201.498	213.888	0	0
2.	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	13.638	241	13.296	6.878	1.175	1.175
22.	Izloženosti prema lokalnim samoupravama u Crnoj Gori	13.536	241	13.295	5.876	1.175	1.175
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	841	31	810	810	688	688
32.	Izloženosti sa izvorim rokom dospijeća do 3 mjeseca (čl. 133 st. 4 Odluke)	28	0	28	28	6	6
38.	ostale izloženosti prema subjektima javnog sektora	813	31	882	882	682	682
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	238	0	0
42.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	238	0	0
8.	Izloženosti prema institucijama	81.233	307	80.926	80.970	12.402	12.402
83.	Izloženosti koje imaju rejting priznate ECAI	60.327	302	60.025	60.025	12.178	12.178
84.	Izloženosti koje nemaju rejting priznate ECAI sa izvorim rokom dospijeća koji je duži od 3 mjeseca	9	0	9	53	46	46
85.	Izloženosti koje nemaju rejting priznate ECAI sa izvorim rokom dospijeća do 3 mjeseca ili kraće	897	5	892	892	178	178
7.	Ukupne izloženosti prema privrednim društvima	119.886	7.896	111.770	106.484	106.484	91.362
71.	od čega: sa statusom nelizmiranja obaveza	3.246	3.240	6	6	7	7
72.	Izloženosti prema SME (koji ne zadovoljavaju kriterijume za retai)	89.844	7.507	82.337	76.527	76.527	62.395
73.	Izloženosti prema ostalim privrednim društvima	29.821	388	29.433	28.957	28.957	28.957
8.	Ukupne izloženosti prema retai-u	148.862	3.941	146.911	146.019	108.784	106.899
81.	od čega: sa statusom nelizmiranja obaveza	8.013	7.137	876	876	913	913
82.	Izloženosti prema fizičkim licima	131.582	2.971	128.611	127.858	95.894	95.894
83.	Izloženosti prema SME	18.270	970	17.300	17.161	12.871	9.806
9.	Ukupne izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima	128.380	3.228	125.152	126.071	43.776	43.776
91.	od čega: sa statusom nelizmiranja obaveza	4.015	3.657	358	358	358	358
92.	Izloženosti prema fizičkim licima	122.505	3.075	119.430	119.339	41.769	41.769
93.	Izloženosti prema SME	5.838	151	5.687	5.685	1.990	1.990
95.	ostale izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima	47	0	47	47	16	16
10.	Ukupne izloženosti obezbijeđene poslovnim nepokretnostima	24.608	832	23.876	23.771	11.888	10.283
101.	od čega: sa statusom nelizmiranja obaveza	37	37	0	0	0	0
102.	Izloženosti prema fizičkim licima	4	3	1	1	1	1
103.	Izloženosti prema SME	17.071	619	16.452	16.347	8.174	6.571
104.	Izloženosti prema privrednim društvima	7.184	9	7.175	7.175	3.588	3.588
105.	ostale izloženosti obezbijeđene poslovnim nepokretnostima	249	1	248	248	124	124
12.	Ukupne visokorizične izloženosti	815	146	470	416	823	823
121.	ulaganja u društva rizičnog kapitala (engl. venture capital firms)	200	1	199	199	299	299
122.	visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0
123.	špekulativno finansiranje nepokretnosti	415	144	271	216	324	324
1231.	od čega: sa statusom nelizmiranja obaveza	127	127	0	0	0	0
16.	Ostale stavke aktive	81.274	84	81.210	81.201	18.387	18.387
161.	od čega: sa statusom nelizmiranja obaveza	1	0	0	0	0	0
162.	ostale izloženosti prema fizičkim licima koje ne zadovoljavaju kriterijume za druge kategorije izloženosti	307	38	269	260	260	260
163.	ostale izloženosti prema pravnim licima koje ne zadovoljavaju kriterijume za druge kategorije izloženosti	329	24	305	305	305	305
164.	gotovina (novac u blagajnama i trezorima) i gotovinski ekvivalenti	45.521	0	45.521	45.521	0	0
165.	stavke gotovine u postupku naplate	0	0	0	0	0	0
166.	materijalna aktiva (zemljišta, zgrade kreditne institucije)	12.227	0	12.227	12.227	12.227	12.227
167.	stečena aktiva	104	0	104	104	104	104
168.	investicione nekretnosti	1.063	0	1.063	1.063	1.063	1.063
169.	ostale stavke aktive (plaćanja usporjed, ostala potraživanja)	1.723	2	1.721	1.721	2.408	2.408
II	UKUPNE BILANSNE IZLOŽENOSTI	778.099	32.129	746.970	743.681	302.340	283.640

Ponderisani vanbilans

III	UKUPNE VANBILANSNE IZLOŽENOSTI KOJE PODLIJEŽU KREDITNOM RIZIKU	140.180	1.248	138.932	132.689	53.091	45.321
a.	od čega: garancije	58.187	868	57.329	53.979	29.152	24.527
b.	od čega: akreditivi			0	0	0	0
c.	od čega: kreditne obilježje	47.839	390	47.449	44.556	23.939	20.794
d.	od čega: ostale vanbilansne stavke	34.154		34.154	34.154	0	0
1.	ukupna izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama	3	0	3	0	0	0
1.2	izloženost prema Vladi CG i CBOG denominovane i sa izvorima sredstava u EUR valuti (član 131 Odluke)	3	0	3	0	0	0
3.	ukupna izloženost prema subjektima javnog sektora	19	0	19	19	10	10
3.7.	ostale izloženosti prema subjektima javnog sektora	19	0	19	19	10	10
6	ukupna izloženost prema institucijama	14.089	70	14.019	14.024	3.436	3.436
6.3	izloženosti koje imaju rejting priznate ECAI	14.067	70	14.017	14.017	3.433	3.433
6.4	izloženosti koje nemaju rejting priznate ECAI sa izvornim rokom dospijeća koji je duži od 3 mjeseca	2	0	2	7	4	4
7.	ukupna izloženost prema privrednim društvima	71.311	904	70.407	64.524	43.383	36.610
7.2	izloženost prema SME	57.586	798	56.788	51.416	34.261	27.486
7.3.	izloženost prema ostalim privrednim društvima	13.745	106	13.639	13.108	9.123	9.123
8.	ukupna izloženost prema retail-u	16.392	249	16.143	15.781	5.013	4.193
8.1	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	8	3	5	5	3	3
8.2	izloženost prema fizičkim licima	7.765	52	7.713	7.593	1.571	1.571
8.3	izloženost prema SME	8.627	197	8.430	8.188	3.442	2.622
9.	ukupne izloženosti obezbijedene stambenim nepokretnostima	1.488	5	1.483	1.483	314	314
9.2	izloženost prema fizičkim licima	30	0	30	30	5	5
9.3	izloženost prema SME	1.458	5	1.453	1.453	309	309
10.	ukupne izloženosti obezbijedene poslovnim nepokretnostima	2.675	17	2.658	2.658	913	735
10.3	izloženost prema SME	2.138	17	2.121	2.121	779	601
10.4	izloženost prema privrednim društvima	537	0	537	537	134	134
15.	ukupna izloženost prema ostalim stavkama aktive	34.196	1	34.195	34.195	20	20
15.2	ostale izloženosti prema <u>fizičkim licima</u> koje ne zadovoljavaju kriterijume za druge kategorije izloženosti	35	1	34	34	16	16
15.3.	ostale izloženosti prema <u>pravnim licima</u> koje ne zadovoljavaju kriterijume za druge kategorije izloženosti	7	0	7	7	4	4
15.4.	ostale vanbilansne stavke	34.154		34.154	34.154	0	0
IV	UKUPNE VANBILANSNE IZLOŽENOSTI	140.181	1.249	138.932	132.689	53.090	45.319
VI	UKUPNE IZLOŽENOSTI	918.280	33.378	884.902	876.270	355.430	328.859

10.1 Imena odabranih eksternih institucija za procjenu kreditnog rizika (ECAI) i agencije za kreditiranje izvoza (ECA) i razloge za svaku promjenu tih odabranih institucija tokom perioda objavljivanja

Za za mjerenje i obračun potrebnog kapitala za kreditni rizik Banka koristi rejtinge sledećih eksternih institucija:

1. Standard & Poor's;
2. Moody's Investors Service Ltd
3. Moody's Investors Service Ltd.

Kategorije izloženosti na koje se trenutno primjenju rejtinzi navedenih agencija su:

- Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama;
- Izloženosti prema institucijama;
- Izloženosti prema privrednim društvima.

10.2 Kategorije izloženosti za koje se koriste procjene ECAI ili ECA

ECA i ECAI se koriste za kategorije izloženosti gdje je primjenjivo. Kako Banka nije imala privrednih subjekata za koje postoji procjena neke od ECAI, ovi rejtingi su se koristili za izloženosti prema institucijama i izloženostima prema centralnim vladama i centralnim bankama ukoliko je primjenjivo.

10.3 Povezivanju eksternog kreditnog rejtinga odabranog ECAI ili ECA sa ponderima rizika koji odgovaraju stepenima kreditnog kvaliteta u skladu sa Odluke o adekvatnosti kapitala

Priznate rejting agencije - CBCG povezivanje se vršilo u skladu sa tablicom koju je propisala CBCG na svojoj zvaničnoj internet stranici, a samo povezivanje stepena kreditnog kvaliteta sa ponderima rizika se vršilo u skladu sa pravilima Odluke o adekvatnosti kapitala.

Stepen kreditnog kvaliteta	Vrijednosti izloženosti	Vrijednosti izloženosti nakon ublažavanja kreditnog
1	1.074	214
2	32.264.	6.593
3	27.872	5.546
5	4.296	840
Ukupno	61.214	12.354

11. Podaci o upravljanju operativnim rizikom

Operativni rizik je rizik ostvarivanja gubitaka za kreditnu instituciju koji proizilazi iz neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili spoljnih događaja, uključujući pravni rizik. (Zakon o kreditnim institucijama, član 112.)

Definicija operativnog rizika obuhvata pravni rizik, a isključuje strateški i reputacioni rizik.

Banka uključuje reputacioni rizik u operativni rizik za potrebe procjene rizika budući da su te dvije vrste rizika usko povezane (npr. većina OpRisk događaja imaju velik uticaj s obzirom na reputaciju).

Okvir za upravljanje operativnim rizikom je modularan i sveobuhvatan sistem unutar banke i Erste grupe. Predstavlja razumno upravljanje i sastavni je dio cjelokupnog sistema upravljanja u Banci/Grupi. Dizajniran je sa ciljem da ispuni zahtjeve internog upravljanja rizicima i spoljnog regulatora.

Okvir osigurava da se operativnim rizikom i mogućim koncentracijama sveobuhvatno upravlja definišući:

- zajednički jezik uključujući taksonomiju te standarde za upravljanje i dokumentovanje operativnog rizika;
- vlasništvo nad rizicima i kontrolama s modelom „tri linije odbrane“ kako bi se definisala struktura odgovornosti za upravljanje operativnim rizikom;
- apetit za rizik postavljajući limite i nivoe eskalacije u skladu sa strategijom poslovanja.

Banka je uspostavila sistem za upravljanje operativnim rizicima koji uključuje:

- Službu za upravljanje operativnim rizicima i informacionu sigurnost koja je centralizovana jedinica za upravljanje operativnim rizikom u Banci zadužena za nadzor, izvještavanje i praćenje profila operativnog rizika uzimajući u obzir kompleksnost Banke, opseg poslovanja i profil operativnog rizika Banke.
- Politike, procedure i postupke za upravljanje operativnim rizicima koji omogućavaju identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika;
- Okvir za upravljanje operativnim rizikom koji je modularan i sveobuhvatan sistem unutar Banke i Erste Grupe. Predstavlja razumno upravljanje i sastavni je dio cjelokupnog sistema upravljanja u Banci/Grupi. Dizajniran je sa ciljem da ispuni zahtjeve internog upravljanja rizicima i eksternog regulatora.
- Odgovornost za prepoznavanje i upravljanje operativnim rizikom koja leži na poslovnim linijama upravljanja;

Interna revizija je odgovorna za realizaciju dogovorenog programa revizije, koji obuhvata sve sektore i službe, identifikaciju rizika i nepridržavanje procedura, izvršenje posebnih istraga i izvještavanje Upravnog Odbora Banke (UO) i Nadzornog Odbora Banke (NO).

Proces upravljanja operativnim rizikom

Banka utvrđuje i procjenjuje inherentni i rezidualni operativni rizik u svim materijalno značajnim procesima i sistemima Banke.

Operativni rizik pod uticajem je različitih faktora koje je potrebno uzeti u obzir pri određivanju izloženosti Banke operativnom riziku. Ti se faktori mogu grupisati u kategorije (npr. ekonomsko i poslovno okruženje, procesi i sistemi itd.)

Banka je implementirala brojne instrumente radi efikasnijeg upravljanja, kontrole i umanjenja mogućnosti nastanka operativnog rizika:

- Kvantitativna analiza i nadzor operativnog rizika kroz prikupljanje internih i eksternih podataka o događajima operativnog rizika. Prikupljanje internih podataka o gubicima pomaže u razumijevanju gdje se i kako se rizici manifestuju, te predstavlja osnovu za kvantifikovanje izloženosti operativnom riziku i kapitalu, potrebnom za podržavanje te izloženost;

- Procjena izloženosti operativnom riziku koji može nastati korišćenjem kvalitativnih metoda procjene, što podrazumijeva redovno sprovođenje samoprocjene rizika i kontrola, pri čemu se za sve utvrđene visoke rizike, gdje kontrole nisu primjerene ili dovoljne moraju definisati korektivne mjere od strane nadležne organizacione jedinice, sa ciljem mitigacije operativnog rizika;
- Ključni indikatori rizika (engl. Key Risk Indicators – KRI) se prate unutar Banke kao pokazatelji trenda izloženosti operativnom riziku za definisane tačke rizika;
- Banka je uspostavila proces procjene operativnih rizika za sve nove proizvode, aktivnosti, procese i sisteme, kao i procjena rizika koji nastaju povjeravanjem aktivnosti trećim licima (eksternalizacija);
- Pojedinačna procjena rizika vezana za bilo kakve odluke ili nalaze povezane s operativnim rizikom mora se napraviti koristeći odluku o prihvatanju rizika (NFR Decision).
- Edukacija svih zaposlenih kako bi se povećala svijest o operativnom riziku.

Praćenje izloženosti operativnom riziku podrazumijeva redovno analiziranje rezultata identifikovanja i mjerenja (procjenjivanja) operativnog rizika, te informacije o aktivnostima tretiranja operativnog rizika. Tretiranje operativnog rizika obuhvata preventivne i korektivne aktivnosti, odnosno metode, kriterijume i postupke s ciljem prihvatanja, izbjegavanja, smanjenja ili prenosa utvrđenog rizika.

Redovno izvještavanje o operativnom riziku obezbjeđuje neophodne informacije za Upravni i Nadzorni odbor, LOCC odbor, odnosno sva druga relevantna tijela. Izvještavanje je ključno za podizanje svijesti o operativnom riziku u pogledu gubitaka i izloženosti te omogućava upravljanje operativnim rizikom, npr. u slučaju korektivnih mjera može se pratiti njihov status. Osim toga, na minimalno kvartalnoj osnovi održava se i Odbor za upravljanje nefinansijskim rizicima (LOCC). Cilj Odbora za upravljanje nefinansijskim rizicima je usklađivanje stavova i predlaganje donošenja odluka relevantnih za upravljanje operativnim rizikom u Erste Bank ad Podgorica na temelju koncepta odlučivanja o prihvatanju rizika, kao i sprovođenje korektivnih mjera te proaktivno upravljanje s ciljem smanjenja nefinansijskih rizika (operativni, reputacioni, rizik usklađenosti, pravni te rizik informacione i komunikacione tehnologije (ICT)). LOCC definiše standarde za nefinansijske rizike širom Banke.

Redovno izvještavanje obezbjeđuje detaljne informacije organizacionim jedinicama, jedinicama upravljanja rizicima, višem menadžmentu i Upravi Banke. Redovni protok informacija pomaže u proaktivnom upravljanju operativnim rizikom.

Upravljanje kontinuitetom poslovanja mora osigurati da su odabrani kritični poslovni procesi Banke stalno dostupni, kako u hitnim, tako i u kriznim situacijama kroz mjere planirane za takve situacije, uključujući zahtijevane pripremne radnje i preventivne mjere za izbjegavanje rizika, u cilju smanjivanja njegove vjerovatnoće i posljedica. Banka je uspostavila i održava plan kontinuiteta poslovanja kako je definisano dokumentom Politika upravljanja kontinuitetom poslovanja i upravljanje krizom. Dokumentovanje i održavanje tog plana sprovodi Služba za upravljanje operativnim rizicima i informacionu sigurnost.

Izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik za Banku

Shodno članu 351 Odluke o adekvatnosti kapitala-kreditnih institucija ("Službeni list Crne Gore", br. 128/20 od 30.12.2020, 140/21 od 30.12.2021), za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Banka koristi jednostavni pristup (BIA). Banka osigurava adekvatnost kapitala za operativni rizik tako da u svakom trenutku, na individualnoj osnovi na nivou Banke, osigura iznos kapitala za operativni rizik adekvatan vrstama, opsegu i složenosti usluga koje pruža i operativnom riziku kojem je izložena ili bi mogla biti izložena u pružanju datih usluga.

12. Podaci o ključnim indikatorima

12.1 Sastav regulatornog kapitala i kapitalne zahtjeve izračunate u skladu sa članom 101 Odluke o adekvatnosti kapitala

U nastavku dat je pregled regulatornog kapitala Banke na 31.12.2022 godine (u 000 Eur)

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	REGULATORNI KAPITAL	89.835
1.1.	OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	89.835
1.	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	89.835
2.	DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	0
3.22.	DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	0

12.2 Ukupan iznos izloženosti riziku izračunat u skladu sa članom 101 stav 3 Odluke o adekvatnosti kapitala

U nastavku dat je pregled izloženosti na 31.12.2022 godine (u 000 Eur)

IZLOŽENOST RIZIKU PREMA VRSTAMA RIZIKA

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU	381.978
1.1.	IZNOSI RIZIKOM PONDERISANOJ IZLOŽENOSTI KREDITNOM RIZIKU, KREDITNOM RIZIKU DRUGE UGOVORNE STRANE I SLOBODNE ISPORUKE	328.859
1.1.1.	Standardizovani pristup	328.859
1.4.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI OPERATIVNOM RIZIKU	53.119
1.4.1.	Jednostavni pristup operativnom riziku	53.119
1.7.	OSTALI IZNOSI IZLOŽENOSTI	

Na 31.12.2022 god. izloženost kreditnom riziku iznosila je 329 MEur, dok je potrebni kapital iznosio 23 MEur. Izloženost riziku kamatne stope iznosi 53 MEur, a potrebni kapital za operativni rizik 4.2 MEur.

12.3 Zahtjev za kombinovanim baferom kapitala

BAFERI KAPITALA		
red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos u %
1.	bafer za očuvanje kapitala	0,63%
2.	kontraciklični bafer kapitala (specifična stopa)	0,00%
3.	bafer za strukturni sistemski rizik	1,50%
4.	bafer za globalnu sistemski važnu (GSV) kreditnu instituciju	
5.	bafer za ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije	2,00%
KOMBINOVANI BAFERI		
		Iznos u %
1.	kombinovani bafer za kreditnu instituciju koja nije OSV	2,13%
2.	kombinovani bafer za kreditnu instituciju koja je OSV	2,63%
3.	kombinovani bafer za kreditnu instituciju koja je OSV ako se bafer za strukturni sistemski rizik primjenjuje na sve izloženosti u Crnoj Gori za rješavanje pitanja makroprudencijalnog rizika u Crnoj Gori, ali se ne primjenjuje na izloženosti van Crne Gore	4,13%
4.	kombinovani bafer za KI koja nije OSV, a dio je grupe kojoj pripada KI koja je GSV ili OSV	2,63%
5.	kombinovani bafer za KI koja nije OSV, a dio je grupe kojoj pripada KI koja je GSV ili OSV ako se bafer za strukturni sistemski rizik primjenjuje na sve izloženosti u Crnoj Gori za rješavanje pitanja makroprudencijalnog rizika u Crnoj Gori, ali se ne primjenjuje na izloženosti van Crne Gore	4,13%
6.	kombinovani bafer koji se primjenjuje na kreditnu instituciju	2,63%

12.4 Podaci o koeficijentu likvidne pokrivenosti izračunatom u skladu sa propisom kojim se uređuje upravljanje rizikom likvidnosti

	Prosjek za poslednjih 12 mjeseci	Prosjek u okviru kvartala za poslednjih 12 mjeseci			
		Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022
LCR	263,16%	205,32%	223,00%	270,67%	353,67%
Bafer za likvidnost	194.104	179.554	174.750	221.954	200.157
Odlivi	115.056	117.467	110.201	118.110	114.446
Prilivi	37.783	29.320	31.956	33.128	56.727
Neto likvidnosni odlivi	77.273	88.148	78.244	84.982	57.719

12.5 Podaci o neto stabilnim izvorima finansiranja u poslednjih 12 mjeseci:

Kako izvještaj o neto stabilnim izvorima finansiranja još uvijek nije regulatorna obaveza, u izvještaju su prikazane vrijednosti NSFR racia koje banka računa za potrebe grupe.

	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022
NSFR	134,26%	137,80%	137,00%	135,90%
Raspoloživo stabilno finansiranje	516.113	520.942	554.213	560.092
Zahtijevano stabilno finansiranje	384.400	377.944	404.622	412.033

13. Podaci o izloženost riziku kamatne stope iz pozicija kojima se ne trguje

13.1 Priroda rizika kamatne stope

Priroda kamatnog rizika kojem je izložena Banka svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica pridobijanja izvora i plasiranja sredstava po različitim vrstama kamatnih stopa. U skladu sa navedenim, profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje Banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi. Stručne službe Banke, na osnovu redovnih gap analiza i izrade stresnih scenarija detaljno prate kamatno osjetljive pozicije i preduzimaju korake na kreiranju strukture kamatonosne aktive i pasive u okviru određenih limita.

Banka redovno mjesečno vrši stresno testiranje rizika kamatne stope iz bankarske knjige i pritom koristi više scenarija. Banka testira uticaj promjene kamatnih stopa +300bp, +200bp, +100bp, -100bp, -200bp, -300bp na neto prihod od kamata (samim tim na neto dobit) i to paralelno, samo na aktivu i samo na pasivu. Takođe, vrši procjenu uticaj promjene kamatnih stopa na rezultat banke, u slučaju iznenadne izmjene strukture aktive i pasive.

U skladu sa novom regulativom u gap analizi izloženost po kreditima umanjena je za iznos ispravke vrijednosti za nekvalitete kredite. Za raspoređivanje a vista depozita Banka koristi interno razvijenu metodologiju

Izloženost riziku kamatne stope na 31.12.2022 (u 000 Eur):

I	OSJETLJIVA AKTIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
1.	Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	12.527					12.527
2.	Kamatonosne hartije od vrijednosti	40.263				49.518	89.781
3.	Kredit i ostala potraživanja	88.828	40.950	34.803	59.639	241.195	465.415
4.	Ostala osjetljiva aktiva						0
	Ukupno	141.618	40.950	34.803	59.639	290.713	567.723
	% od ukupne kamatonosne aktive	24,94%	7,21%	6,13%	10,50%	51,21%	100,00%

II	OSJETLJIVA PASIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
1.	Kamatonosni depoziti	16.212	52.997	52.740	92.106	190.654	404.709
2.	Kamatonosne pozajmice	30.000	31.529	30.268	13.644	51.310	156.751
3.	Subordinisani dug i obveznice						0
4.	Ostale osjetljive obaveze						0
	Ukupno	46.212	84.527	83.008	105.750	241.964	561.460
	% od ukupnih kamatonosnih obaveza	8,23%	15,05%	14,78%	18,83%	43,10%	100,00%

III	RAZLIKA (GAP)	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
1.	IZNOS GAP - a - (I) minus (II) - Pozitivan/Negativan	95.406	-43.576	-48.206	-46.111	48.749	6.262
2.	Kumulacioni Gap - Pozitivan/Negativan	95.406	51.830	3.624	-42.487	6.262	
	Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	12,69%	6,89%	0,48%	-5,65%	0,83%	

13.2 Promjene ekonomske vrijednosti

EVE je promjena ekonomske vrijednosti bilansa nakon izračuna ishoda scenarija standardnog kamatnog šoka.

Portfolio

EVE kalkulacija primjenjuju se na cijeli kamatonosni bilansni I vanbilansni portfolio Banke. Banka je dužna da mjeri i prati uticaj rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednost bankarske knjige, korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka, i to pojedinačno po svim značajnim valutama, a po ostalim valutama zbirno.

Scenariji

U skladu sa regulativom CBCG Banka je dužna mjeriti i pratiti uticaj promjene kamatnog rizika na ekonomsku vrijednost bankarske knjige. Koristeći standardizovani kamatni šok od 200 b.p. EVE je na nivou 5,10% 31.12.22. (limit 20%).

14. Podaci u vezi politike primanja

14.1 Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri utvrđivanju i provjeri politike primanja

Politika primanja Erste banke za 2022. godinu ažurirana je u martu 2022.g. u cilju usklađivanja sa Odlukom o primanjima zaposlenih u kreditnim institucijama i u novembru 2022. u cilju usklađivanja sa Politikom primitaka Erste & Steiermärkische bank grupe (ESB Grupa). Politika primanja usvojena je od strane Upravnog odbora Banke, Odbora za primanja Banke i Nadzornog odbora Banke. U odnosu na Politiku primanja za 2021. godinu izmjene su se ponajviše odnosile na usklađivanje sa lokalnom regulativom tj sa Odlukom o primanjima u kreditnim institucijama ("Službeni list Crne Gore", br. 127/20 od 29.12.2020).

Banka ima osnovan Odbor za primanja, tijelo Nadzornog odbora odgovorno za donošenje odluka vezanih za Politiku primanja.

Odbor za primanja na svojim sastancima donosio je odluke te davao preporuke Nadzornom odboru za donošenje odluka vezanih uz isplatu varijabilnih primanja, usvajanje Politike primanja, usvajanje ciljeva za članove Upravnog odbora, usvajanje popisa identifikovanih zaposlenih te drugih relevantnih odluka vezanih za primanja zaposlenih.

Sprovođenje Politike primanja revidira se minimalno jednom godišnje od strane interne revizije, kako bi se utvrdila usklađenost sa regulativom, politikama i procedurama koje je usvojio Nadzorni odbor.

Nadzorni odbor revidira opšte principe Politike primanja, dopunjava je ukoliko je potrebno i odgovoran je za njeno sprovođenje. Odgovornosti i zadaci Nadzornog odbora u Politici primanja usklađeni su s članom 7. Odluke o primanjima.

14.2 Karakteristike politike primanja, uključujući kriterijume koji se primjenjuju za mjerenje uspješnosti i prilagođavanje rizicima, odlaganje primanja i prenos prava

Dizajn i sprovođenje Politike primanja za Banku koordiniraju ljudski resursi, zajedno s funkcijama upravljanja rizicima, usklađenosti, pravnih poslova i kontrolinga Banke.

Proces postavljanja ciljeva, odnosno proces upravljanja učinkom i razvojem koordiniraju ljudski resursi Banke uz saradnju sa funkcijom kontrolinga i funkcijom upravljanja rizicima (pogotovo za kompanijske ciljeve, ciljeve Upravnog odbora i višeg rukovodstva) Banke.

Odluke o malusu i povratu primanja donose se u zavisnosti od svakog pojedinog slučaja od strane Upravnog odbora te funkcija ljudskih resursa i usklađenosti za identifikovane zaposlene koji nisu članovi Upravnog odbora te od strane Odbora za primanja i Nadzornog odbora u slučaju kada se radi o identifikovanim zaposlenima koji su članovi Upravnog odbora.

Utvrdjivanje identifikovanih zaposlenih Banke koordiniraju ljudski resursi Banke u saradnji s poslovnim funkcijama te funkcijama upravljanja rizicima, usklađenosti i pravnih poslova.

14.3 Odnos između fiksnih i varijabilnih primanja

Zarade zaposlenih određuju se u okviru raspona interno utvrđenih platnih razreda, u zavisnosti od vještina, kompetencija, prethodnog iskustva osobe na određenom radnom mjestu i situacije na internom i eksternom

tržištu rada. Za zaposlene koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija dodatno se uzima u obzir i dvogodišnji prosjek ukupnih godišnjih fiksnih primanja ostalih zaposlenih u istom platnom razredu.

Ostala fiksna primanja utvrđena su kolektivnim ugovorom Banke

Fiksna primanja svakog zaposlenog moraju predstavljati dovoljno visoki udio u ukupnim primanjima da bi obezbijedila finansijsku nezavisnost zaposlenog od varijabilnog nagrađivanja, uključujući i mogućnost da se varijabilna primanja uopšte ne isplate. Fiksna primanja sastoje se od raznih elemenata, od kojih većinu predstavlja fiksna osnovna zarada, ali takođe i druge nediskrecione pogodnosti zaposlenima, kao i oni dodaci koji se isključivo odnose na odgovornost vezanu za radno mjesto ili poslove koje zaposleni obavlja.

Varijabilnim primanjima a se smatraju ona primanja koja nisu fiksna.

Kriterijumi za određivanje i isplatu varijabilnih primanja na nivou Banke, organizacionih jedinica i zaposlenih, povezani su sa stepenom ostvarivanja unaprijed zadatih ciljeva u periodu ocjenjivanja

Kriterijumi za isplatu varijabilnih primanja pojedinim kategorijama zaposlenih definisani su posebnim odlukama ili bonusnim šemama. Posebno, varijabilna primanja ne smiju biti unaprijed obećana, već moraju biti povezana s učinkom određenog perioda ocjenjivanja.

14.4 Kriterijumi uspješnosti po kojima se dodjeljuju primanja u finansijskim instrumentima

Zarade zaposlenih određuju se u okviru raspona interno utvrđenih platnih razreda, u zavisnosti od vještina, kompetencija, prethodnog iskustva osobe na određenom radnom mjestu i situacije na internom i eksternom tržištu rada. Za zaposlene koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija dodatno se uzima u obzir i dvogodišnji prosjek ukupnih godišnjih fiksnih primanja ostalih radnika u istom platnom razredu. Ostala fiksna primanja utvrđena su kolektivnim ugovorom Banke.

14.5 Glavni parametri i obrazloženje strukture varijabilnih primanja kao i drugih primanja

Varijabilna primanja povezana su sa uspjehom poslovanja te se isplaćuju za održivu uspješnost na nivou Banke i individualnog učinka pojedinca. Kriterijumi za određivanje i isplatu varijabilnih primanja povezani su sa stepenom ostvarivanja ciljeva u sklopu godišnjeg ciklusa upravljanja učinkom i razvojem te su definisani posebnim odlukama i bonusnim shemama kao i ugovorom o radu za identifikovane zaposlene. Varijabilna primanja mogu biti dodijeljena i isplaćena samo u slučaju da je takva isplata održiva u odnosu na finansijsku situaciju Banke i opravdana u odnosu na učinak pojedine poslovne jedinice, odnosno pojedinog zaposlenog. U slučaju da isplata nije održiva ili da ne odražava učinak, varijabilna nagrada neće biti isplaćena ili će biti zadržana.

Isplata varijabilnog primanja mora biti povezana sa:

- rizicima, kapitalom, likvidnošću, učinkom, kao i vjerojatnošću i vremenom potrebnim za ostvarenje profita svakog društva,
- učinku Banke kao cjeline
- učinku poslovne cjeline (sektor, direkcija, služba) i
- učinku pojedinaca koji se sastoji od ostvarenja dogovorenih ciljeva i načina na koji su ti poslovni ciljevi postignuti, uključujući individualno ponašanje usklađeno s rizicima, u skladu sa politikama i strategijama Erste grupe i Grupe.

Uloga Nadzornog odbora je da donese odluku o kriterijima koji se primjenjuju na određivanje bonusne mogućnosti (bonusne mase) za svaku poslovnu godinu, za pojedine kategorije zaposlenih. Ocjena ispunjenja tih kriterijuma (pri čemu se minimalni kriterijumi odnose na učinak i dugoročnu održivost), rezultira u postotku isplate bonusa u odnosu na ukupnu potencijalnu bonusnu mogućnost koja se može isplatiti na nivou godine, o čemu se odluka donosi po završetku poslovne godine. Bonusna masa koja se određuje na početku perioda ocjenjivanja, revidira se na kraju perioda ocjenjivanja, te može varirati između 0% i 120%.

Bonusna masa može biti podijeljena na nekoliko dijelova te se različiti kriterijumi mogu upotrijebiti na različite segmente, s tim da se minimalno posmatraju dolje navedeni kriterijumi:

- finansijski rezultat;
- pokazatelj adekvatnosti kapitala;
- ispunjenje godišnjih strateških ciljeva u skladu sa strateškim dijalogom i revizijom;
- rizik, kapital, likvidnost te vjerojatnost i vremenski okvir ostvarene dobiti.

Politika primanja takođe definiše osnovne vrste varijabilnih shema koje se mogu primijeniti u Banci za isplatu varijabilnih primanja. Svi zaposleni mogu učestvovati u isplati bonusa, shodno definisanim pravilima pojedinih varijabilnih shema te ostalim uslovima navedenima u Politici primanja. Pri izradi shema varijabilnog nagrađivanja Banka treba obezbjediti da novčani i/ili ne novčani oblici varijabilnog nagrađivanja ne uvode sheme kroz koje bi zaposleni pretpostavljali svoje interese ili interese Banke na štetu potrošača.

Učinak kao podloga za isplatu varijabilnih primanja mjeri se kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima. Kvantitativni ciljevi obuhvaćaju finansijske i druge poslovno specifične ciljeve, dok se kao kvalitativni ciljevi uzimaju u obzir ciljevi kao što su kvaliteta rada, zadovoljstvo klijenata, usklađenost i slično. Sve kategorije zaposlenih, uključujući i više rukovodstvo imaju ciljeve vezane za kompetencije Erste grupe, odnosno ciljeve koji definišu očekivane standarde ponašanja. Struktura ciljeva zaposlenih koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija kao i isplata njihovih varijabilnih primanja ne smije biti povezana s ciljevima poslovnih područja koja kontrolišu.

Osobama koje su identifikovani kao zaposleni koji imaju značajan uticaj na rizični profil kreditne institucije, u slučaju utvrđivanja istih u iznosu koji prelazi 30.000 eur ili 30% bruto fiksnih primanja zaposlenih na godišnjih osnovi 40% varijabilnog primitka odložiće se na period od 5 godina, a u cilju obezbjeđivanja dugoročne održivosti, mogućnosti prilagođavanja rizicima te dugoročnim interesima akcionara. Period odlaganja za članove Upravnog odbora Banke iznosi 5 godina, a za sve ostale zaposlene koji su identifikovani kao osobe koje imaju uticaj na profil rizičnosti 4 godine. Varijabilna primanja isplaćuju se u novcu dok se varijabilna primanja identifikovanih zaposlenih isplaćuju 50% u novcu i 50% u instrumentima. Za utvrđena varijabilna primanja identifikovanim zaposlenim za 2022 .g. u iznosu jednakom i višem od 150 hiljada eura, procenat odloženih primanja iznosi 60% te se isplaćuje 50% u novcu i 50% u instrumentima sa odlaganjem od 5 godina. Instrument za koji se veže isplata dijela varijabilnog primanja identifikovanim zaposlenima su fantomske akcije Erste Group Bank AG, čija vrijednost zavisi od prosječne tržišne cijene redovnih akcija Erste Group Bank AG tokom godine na koju se varijabilno primanje odnosi, s tim da njihova vrijednost kod isplate ne može biti veća od vrijednosti na dan utvrđivanja primanja. Dodijeljene fantomske akcije moraju se zadržati tokom perioda zadržavanja od 1 godine, odnosno mogu se iskoristiti nakon isteka godine u kojoj su dodijeljene. Period zadržavanja je isti za sve identifikovane zaposlene

Osim fantomskih akcija, Banka ne koriste druge instrumente za dodjelu varijabilnih primanja.

Banka neće isplatiti varijabilna primanja ili prenijeti prava iz fantomskih akcija, uključujući odloženi dio primanja, ako takva primanja nisu održiva i opravdana. Varijabilna primanja smatraju se održivima ako se njihovom isplatom ne ugrožava finansijsko stanje te sigurnost i stabilnost poslovanja Banke. Varijabilna primanja smatraju se opravdanima ako su zasnovana na uspješnosti Banke, poslovne jedinice i zaposlenog kojem se varijabilna primanja dodjeljuju.

U slučaju da dođe do značajnog narušavanja uspješnosti ili ostvarivanja gubitka, varijabilna primanja će se smanjiti u skladu sa Odlukom o primanjima u kreditnim institucijama.

Varijabilna primanja u cijelosti su podložna smanjenju aktiviranjem odredbi o malusu i povratu primanja, to jest varijabilna primanja se aktiviranjem odredbi o malusu i povratu primanja mogu smanjiti do 100%.

Banka može aktivirati malus ili tražiti povrat bilo kojeg isplaćenog varijabilnog primanja dodijeljenog ili isplaćenog u okviru roka od pet godina. Kriterijumi za primjenu malusa i povrata u Politici primanja usklađeni su sa odredbama Odluke o primanjima u kreditnim institucijama.

U Banci se ne koriste dugoročni planovi podsticaja niti neuobičajene prakse nagrađivanja.

Maksimalni iznos varijabilnih primanja na nivou Banke iznosi 100% ukupnih fiksnih primanja za identifikovane zaposlene i sve ostale zaposlene.

14.6 Ukupni kvantitativne podaci o primanjima podijeljeni na više rukovodstvo i druge zaposlene koji imaju značajan uticaj na rizični profil Banke

U nastavku je tabela sa primanjima dodijeljenim u finansijskoj godini (u 000 Eur)

		a	b	c	d
		Nadzorni odbor	Upravni odbor	Ostalo više rukovodstvo	Ostali zaposleni koji imaju značajan uticaj na rizični profil KI
Fiksna primanja	Br. Identifikovanih zaposlenih	5	3	17	16
	Ukupna fiksna primanja	23	438	886	608
	Od kojih: gotovina				
	Od kojih: akcije ili ekvivalentni bezgotovinski instrumenti				
	Od kojih: instrumenti povezane sa akcijama ili drugi bezgotovinski instrumenti				
	Od kojih: ostali instrumenti				
Varijabilna primanja	Br. Identifikovanih zaposlenih	0	0	0	0
	Ukupna varijabilna primanja		323	232	99
	Od kojih: gotovina		162		
	Od kojih: odloženo				
	Od kojih: akcije ili ekvivalentni bezgotovinski instrumenti				
	Od kojih: odloženo				
	Od kojih: instrumente povezane sa akcijama ili drugi bezgotovinski instrumenti		162		
	Od kojih: odloženo				
	Od kojih: ostali instrumenti				
	Od kojih: odloženo				
	Od kojih: druge vrste				
	Od kojih: odloženo				
Ukupna primanja		23	761	1.119	707

U tabeli u nastavku dat je pregled odloženih primanja:

		a	b	c	f	EU - g	EU - h
	Odložena i zadržana primanja	Ukupan iznos odloženih primanja dodeljen za prethodne periode učinka	Od kojih dospjevaju u finansijskoj godini	Od kojih dospjevaju u narednim godinama	Ukupan iznos korekcije tokom finansijske godine zbog ex post implicitnih korekcija (npr. promena vrednosti odloženog primanja zbog promjene cijene)	Ukupan iznos odloženog primanja dodeljen prije finansijske godine a isplaćen u finansijskoj godini	Ukupan iznos odloženog primanja dodeljen za prethodni period učinka koji je dospio, ali podliježe periodima
1	Nadzorni odbor						
2	Upravni odbor	262	85	177	(2)	133	43
3	gotovina	131	43	88	-	43	
4	akcije ili ekvivalentni bezgotovinski instrumenti						
5	instrumenti povezane sa akcijama ili drugi bezgotovinski instrumenti	131	43	88	(2)	91	43
6	Ostalo više rukovodstvo						
7	Ostali identifikovani zaposleni						

U tabeli u nastavku date su informacije o primanjima zaposlenih čije profesionalne aktivnosti imaju materijalni uticaj na rizični profil Banke (identifikovani zaposleni) po oblastima poslovanja

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
	nadzorni i upravljački odbori			Poslovna područja						
	Nadzorni odbor	Upravni odbor	Ukupno odbori	Investiciono bankarstvo	Retail	Upravljanje aktivom	Korporativne funkcije	Kontrolne funkcije	ostali	Ukupno
1	Br identifikovanih zaposlenih	5	3	8	7	6	1	12	7	41
2	Od kojih: upravni odbor		3							3
3	Od kojih: više rukovodstvo			2	2		9	4		17
4	Od kojih: ostali identifikovani zaposleni			5	4	1	3	3		16
5	Ukupna primanja identifikovanih zaposlenih									0
6	Od kojih: varijabilna primanja	323	323	67	71	5	123	66	0	655
7	Od kojih: fiksna primanja	23	438	461	320	296	31	530	318	0
										1.955

14.7 Broj zaposlenih čija primanja iznose 50.000 EUR i više, iskazano u posebnim razredima primanja od 25.000 EUR.

	rangovi ukupna primanja	a
		Identifikovani zaposleni
1	50 000 do 75 000	14
2	75 000 do 100 000	3
3	100 000 do 125 000	1
4	125 000 do 150 000	
5	150 000 do 175 000	
6	175 000 do 200 000	
7	200 000 do 225 000	
8	225 000 do 250 000	2
9	250 000 do 275 000	
10	275 000 do 300 000	1

15. Podaci o koeficijentu finansijskog leveridža

15.1 Koeficijent finansijskog leveridža i mjera ukupne izloženosti

Upravljanje rizikom prekomjerne finansijske poluge se obavlja u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, pripadajućim podzakonskim aktima, kao i standardima Erste grupe koji regulišu ovu oblast.

Upravljanje rizikom prekomjerne finansijske poluge se zasniva na poštovanju svih regulatornih i grupnih standarda u vezi finansijske poluge, pri čemu regulatorni standardi imaju prednost.

Cilj upravljanja rizikom prekomjerne finansijske poluge je držati ocjenu značajnosti rizika niskom, uticanjem na faktore koji pokreću taj rizik, poslovati u okvirima regulatornih ograničenja.

Rizik prekomjerne poluge je sadržan u Izjavi o sklonosti preuzimanju rizika, za isti se sprovodi procjena materijalnosti rizika i jedan je od indikatora za pokretanje Plana oporavka.

U tabeli u nastavku dat je pregled finansijskog leveridža na 31.12.2022 god (u 000 Eur)

Red. br.	OPIS POZICIJE	BILANSNE IZLOŽENOSTI			VANBILANSNE IZLOŽENOSTI							
		bruto izloženost	ispravke vrijednosti / rezervacije / AVA / nedostajuće pokriće NI ispravkama	neto izloženost	bruto izloženost	ispravke vrijednosti / rezervacije / AVA / nedostajuće pokriće NI ispravkama	neto izloženost	faktori konverzije				izloženost ponderisana faktorom konverzije
								0,1	0,2	0,5	1	
1.	izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	203.073	1.575	201.498	3	0	3			3		2
2.	izloženosti prema regionalnoj ili lokalnoj samoupravi	13.536	241	13.295			0					0
3.	izloženosti prema subjektima javnog sektora	641	31	610	19		19			19		10
4.	izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama			0			0					0
5.	izloženosti prema međunarodnim organizacijama			0			0					0
6.	izloženosti prema institucijama	61.233	307	60.926	14.089	70	14.019			14.019		7.010
7.	izloženosti prema privrednim društvima	119.665	7.895	111.770	71.311	904	70.407			47.766	22.641	46.524
8.	izloženosti prema „retail“-u	149.852	3.941	145.911	16.392	249	16.143		5.675	9.415	1.053	6.896
9.	izloženosti obezbijedene stambenim nepokretnostima	128.390	3.226	125.164	1.488	5	1.483			1.172	311	897
10.	izloženosti obezbijedene poslovnim nepokretnostima	24.508	632	23.876	2.675	17	2.658			1.664	994	1.826
11.	izloženosti sa statusom neispunjavanja obaveza	15.312	14.072	1.240	8	3	5		1	4		2
12.	visokorizične izloženosti	615	145	470			0					0
13.	izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom			0			0					0
14.	izloženosti u obliku udjela ili akcija u subjektima zajedničkog ulaganja (CIU)			0			0					0
15.	izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja			0			0					0
16.	ostale stavke	61.274	64	61.210	34.196	1	34.195	34.195				3.420
17.	UKUPNO	778.099	32.129	745.970	140.181	1.249	138.932	34.195	5.676	74.062	24.999	66.585

II	OPIS POZICIJE	IZNOS
1.	derivati	0
2.	spot	0
3.	transakcije finansiranja hartijama od vrijednosti (SFT)	0
3.1.	repo transakcije	
3.2.	ostalo	
III	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI	812.555
IV	osnovni kapital	89.835
V	KOEFICIJENT FINANSIJSKOG LEVERIDŽA	11.06%

15.2 Opis postupaka koji se primjenjuju za upravljanje rizikom prekomjernog finansijskog leveridža

Rizik materijalnosti prekomjerne poluge procjenjuje se na bazi kvantitativnih pokazatelja. Glavni kvantitativni pokazatelj je Racio regulatorne poluge (ratio između Tier1 kapitala i Ukupnog iznosa izloženosti). Banka je na osnovu svoje Izjave o sklonosti preuzimanju rizika (RAS), definisala željenu zonu od preko 5%. Indikator (Derivati + SFT*)/(imovina + vanbilans) je, takođe, indikator prekomjerne poluge, ukoliko bi Banka imala derivate i SFT.

*SFT - transakcije finansiranja hartijama od vrijednosti

	Prag		
	Nizak	Srednji	Visok
Rizik od prekomjerne poluge			
Racio regulatorne poluge	4,0%	3,5% - 4%	3,5%
(Derivatives + SFTs)/(Assets + off balance)	10,0%	10% - 50%	50,0%

Rezultat mjerenja rizika je dodjela ukupne ocjene koja definiše značajnost rizika na skali od četiri (u rasponu od nepostojećeg do visokog).

0 – Ne postoji 2 – Srednji
1 – Nizak 3 – Visok

Takodje za svaki od indikatora procjenjuju se izgledi ili očekivanja za naredni period (period naredne godine). Očekivanja mogu da budu **negativna, stabilna ili pozitivna**.

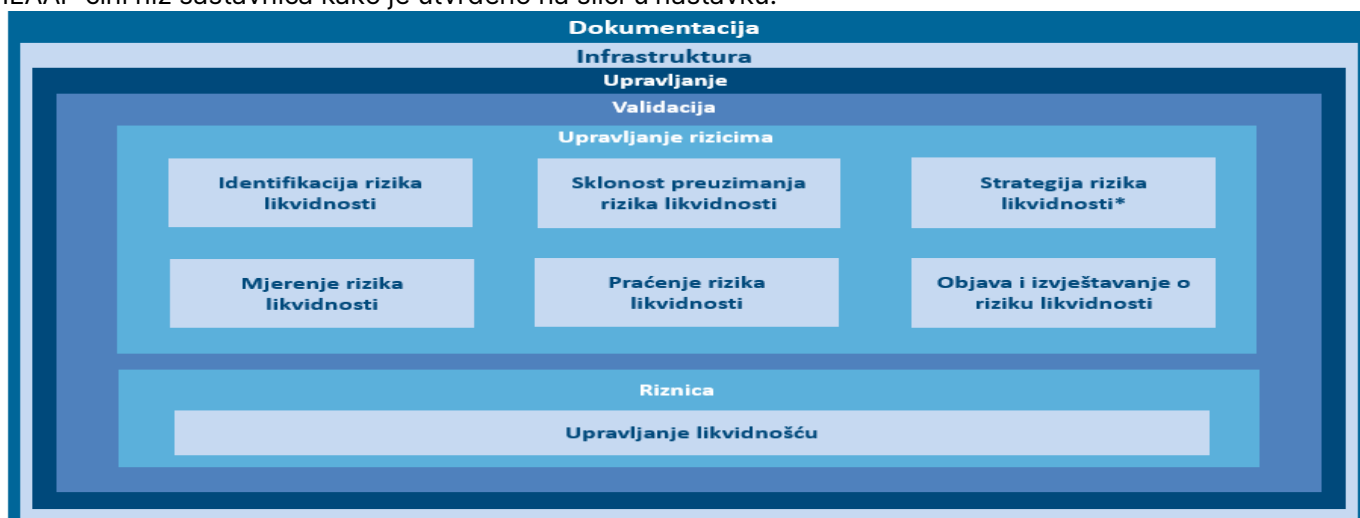
Na osnovu ocijenjenih pojedinačnih pokazatelja i očekivanja određuje se ukupna ocjena rizika sa ukupnim izgledima.

16. Podaci u vezi zahtjeva za likvidnošću

Banka je odgovorna za dobro upravljanje rizikom likvidnosti. Dužna je uspostaviti čvrst okvir za upravljanje rizikom likvidnosti kojim se obezbjeđuje dovoljna likvidnost banke, uključujući i zaštitu u obliku neopterećene, visokokvalitetne likvidne imovine, kako bi mogla podnijeti niz stresnih događaja, uključujući one koji se odnose na gubitak ili pogoršanje kako neosiguranih tako i osiguranih izvora finansiranja.

Kroz ILAAP (Postupak procjene adekvatnosti interne likvidnosti) Banka obezbjeđuje uspostavljanje kvalitetnog okvira upravljanja rizikom likvidnosti i njegovu integraciju u proces upravljanja rizikom na nivou cijele banke.

ILAAP čini niz sastavnica kako je utvrđeno na slici u nastavku:

Komponente ILAAP-a kratko su opisane u nastavku:

- **Upravljanje:** Okvirom upravljanja obezbjeđuje se razlikovanje između upravljanja likvidnošću i upravljanja rizikom likvidnosti, i utvrđuje se jasna „druga linija odbrane“ rizika likvidnosti. Okvirom su takođe obuhvaćene i odgovornosti odbora koji su odgovorni za rizik likvidnosti, kao i odgovornosti drugih sektora (npr. validacija modela i interna revizija) koji su uključeni u okvir interne kontrole i nezavisne revizije sastavnica okvira za upravljanje rizikom likvidnosti. Okvir upravljanja se odražava u okviru politike.
- **Identifikacija rizika likvidnosti:** Početna tačka za upravljanje rizikom likvidnosti je definicija i identifikacija različitih vrsta rizika likvidnosti. Materijalnost rizika likvidnosti mjeri se kroz godišnju Procjenu značajnosti rizika („RMA“) i Proces odobrenja novog proizvoda („PAP“).
- **Sklonost preuzimanja rizika likvidnosti:** Sklonost preuzimanja rizika dio je Izjave o sklonosti preuzimanja rizika (RAS) i sadrži obavezujuće limite za poslovne aktivnosti u smislu razmatranja likvidnosti. RAS nadopunjuju ključna načela upravljanja rizikom likvidnosti i on se dalje prenosi u strateške i operativne limite uključene u postupke svakodnevnog upravljanja rizikom.
- **Strategija rizika likvidnosti:** Strategija rizika likvidnosti dio je Strategije za upravljanje rizicima. Ona isto tako identifikuje ključne strateške inicijative čiji je cilj dalje poboljšanje ILAAP-a.
- **Mjerenje rizika likvidnosti:** Banka se služi nizom alata za mjerenje rizika likvidnosti u različitim vremenskim okvirima.
- **Praćenje rizika likvidnosti:** Rizik likvidnosti prati se kroz skup limita, počevši od RAS-a, koji se prenosi u strateške i operativne limite.
- **Izvještavanje i objava o riziku likvidnosti:** Pored internih izvještaja koji se koriste za praćenje rizika likvidnosti, Banka priprema i izvještaje za regulatora, i javno ih objavljuje u svom godišnjem izvještaju.
- **Upravljanje likvidnošću:** Uključuje uspostavljanje strategije likvidnosti i uspostavljanje redovnog plana finansiranja, kao i razvoj planova postupanja u kriznim situacijama i primjenu povezanih sistema ranog upozorenja.

- **Validacija i revizija:** Odgovarajuće komponente ILAAP-a podliježu internoj reviziji i nezavisnoj validaciji. Rezultati revizije i validacije se procjenjuju, dokumentuju i izvještavaju. U slučaju nalaza, oni će se zatvoriti u definisanom vremenskom roku.
- **Infrastruktura:** ILAAP je podržan infrastrukturnim djelovima uključujući podatke, sastave, politike i ostalu dokumentaciju vezanu uz okvir upravljanja likvidnošću i upravljanja rizikom likvidnosti.
- **Dokumentacija:** Svi djelovi ILAAP-a, uključujući temeljne modele i postupke, na odgovarajući su način dokumentovane.

ILAAP Politika je krovni dokument za upravljanje rizikom likvidnosti u Banci. Pored ILAAP-a, Banka je kroz Strategiju likvidnosti, Proceduru o rezervama likvidnosti, Proceduru limita i eskalacijskih procesa i ostalih dokumenata iz dijela likvidnosti uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizikom likvidnosti.

17. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

17.1 Osnovne karakteristike politika i postupaka za bilansno i vanbilansno netiranje

Na 31.12.2022 godine iznos potraživanja obezbijeđen novčanim kolateralom iznosio je 5.3 MEur. Pored novčanog za materijalnu kreditnu zaštitu korišćene su dužničke HOV u iznosu cca 0.8 MEur.

17.2 Osnovne karakteristike politika i postupaka za vrednovanje prihvatljivog kolaterala i upravljanje tim kolateralom

Politika upravljanja kolateralima je dokument kojim se uređuje priznanje i upravljanje kolateralima. Cilj Politike upravljanja kolateralima je definisanje instrumenata osiguranja, njihove uloge, načina i uslova priznavanja u svrhu smanjenja kreditnog rizika Banke.

Kolaterali su instrumenti obezbjeđenja koje Banka prihvata tokom trajanja kreditnog odnosa s klijentom u svrhu:

- naplate potraživanja u slučaju neispunjenja ugovornih obaveza klijenta;
- smanjenja kapitalnog zahtijeva (kreditna zaštita);
- smanjenje rezervi za plasmane;
- utvrđivanja nadležnog nivoa odlučivanja u procesu odobravanja;
- utvrđivanja pokrivenosti portfolia kolateralima.

Pojedini kolateral koji je pribavljen u svrhu naplate, ne mora biti prihvatljiv i u svrhu smanjenja rezervi i/ili kreditne zaštite. Pribavljanje kolaterala u jednu svrhu ne isključuje i ne ograničava se na njihovo pribavljanje u druge svrhe. Prioritetno je pribaviti kolaterale koji se mogu koristiti i za svrhu kreditne zaštite i smanjenje rezervi. U procesu obezbjeđenja plasmana potrebno je postići ročnu i vrijednosnu usklađenost založenog kolaterala.

Da bi kolateral bio prihvaćen u bilo koju svrhu moraju biti ispunjene pravne pretpostavke propisane Katalogom kolaterala u kome su uslovi jasno definisani za svaku pojedinačnu vrstu obezbjeđenja. Kolaterali koji nisu na popisu ne mogu biti prihvaćeni.

17.3 Opis glavnih vrsta kolaterala koje je kreditna institucija primila u cilju ublažavanja kreditnog rizika

U zavisnosti od tržišne vrijednosti (likvidnosti) banka kolaterale dijeli na:

➤ Čvrste:

- nekretnine(komercijalne, stambene, poljoprivredno zemljište, ostale)
- pokretnine (oprema i mašine, prevozna sredstva,ostale pokretnine).
- Likvidni kolaterali (finansijski kolaterali, bilansno netiranje, garancije/jemstva, polise osiguranja, potraživanja i prava, udjeli u investicionim fondovima).

Uslovi prihvatanja zavise o vrsti kolaterala i svrsi za koju se koriste, a što je navedeno za svaku pojedinaču vrstu.

Sve vrste kolaterala koriste se u međusobnoj kombinaciji jednih sa drugima, a što zavisi od boniteta dužnika, visini i vrsti svakog pojedinog plasmana i odluci nadležnog nivoa odlučivanja.

17.4 Jemstva i kreditni derivati koji se koriste kao kreditna zaštita

U cilju smanjenja kapitalnih zahtjeva Banka koristi garancije drugih banaka i država čija je kreditna sposobnost bolja od kreditne sposobnosti dužnika.

Na 31.12.2022 godine Banka je kao nematerijalnu kreditnu zaštitu koristila garancije Vlade, garancije banaka koje koriste rejting A i više, garancije matične banke i garancije multilateralnih razvojnih banaka.

17.5 Podaci o koncentracijama tržišnih ili kreditnih rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika

Prilikom odobravanja plasmana Banka vrši procjenu rizika poslovanja sa određenim klijentom. Sveobuhvatnom analizom utvrđuje se kreditna sposobnost klijenta, odnosno utvrđuju se primarni izvori otplate plasmana.

Obezbjedenje predstavlja sekundarni izvor otplate, pri čemu se odluke o odobravanju plasmana nikada ne zasnivaju na vrijednosti i kvalitetu obezbjeđenja.

Svakako, kvalitet i vrijednost obezbjeđenja značajno utiču na kreditni rizik pojedinog plasmana. U tom smislu, Erste Banka AD Podgorica je interno propisala minimalne odnose vrijednosti pojedinih vrsta obezbjeđenja i visine iznosa plasmana.

Politika upravljanja kolateralima, kao i njen prilog, Katalog kolaterala, sadrže detaljne opise prihvatljivih sekundarnih izvora otplate (kolaterala). U pomenutim internim aktima su opisani procesi vrednovanja, načini i periodi monitoringa vrijednosti kolaterala, kao i načini realizacije kolaterala. Ovaj proces je pod nadzorom posebnih Timova u Banci, čije odgovornosti počinju određivanjem uslova prihvatanja određenih tipova kolaterala, a završavaju na samim prikupljanjem podataka o povratima iz sekundarnih izvora naplate, koji se povratno koriste kao baza na osnovu koje se definišu efektivni ponderi po tipovima sredstava obezbjeđenja. Internim aktima je pomenuti, sveobuhvatan, proces nazvan „end to end“ proces upravljanja kolateralima. Sve pomenuto, u značajnoj mjeri utiče na minimiziranje operativnog rizika, korišćenjem sekundarnih izvora otplate – kolaterala.

17.6 Vrijednost izloženosti koja nije pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom i ukupna vrijednost izloženosti koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom nakon primjene korektivnih faktora

Ukupna vrijednost bilansne izloženosti Banke koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom na 31.12.2022. iznosi 163.743 hiljada eura.

U dijelu vanbilansnih izloženosti, ukupna vrijednost vanbilansne izloženosti Banke koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom na 31.12.2022 godine iznosi 10.389 hiljada eura.

Pod izloženošću koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom smatraju se izloženosti koje su predmet kreditne zaštite u vidu garancija država, multilateralnih razvojnih banaka, banaka sa dodijeljenim rejtingom od strane priznate eksterne institucije ili su pokrivene stambenom ili poslovnom nepokretnošću tako da im se dodjeljuje ponder

0%, 20%, 35% ili 50%. Predstavljena izloženost je izloženost nakon umanjenja za ispravke vrijednosti/rezervacije.

Ukupna vrijednost bilansne izloženosti Banke koja nije pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom na 31.12.2022. iznos 320.084 hiljada eura. Sa druge strane, ukupna vrijednost vanbilansnih izloženosti Banke koja nije pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom na 31.12.2022 iznosi 128.543 hiljada eura. U obračun ovog iznosa nisu uzete pozicije gotovine i gotovinskih ekvivalenata, izloženosti prema centralnoj banci i centralnoj banki, kao ni materijalna i ostala aktiva na koju se primjenjuje ponder od 100%.

17.7 Odgovarajući faktor konverzije i ublažavanje kreditnog rizika povezan sa izloženošću i učestalost primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika sa efektom zamjene ili bez njega

Banka je na izvještajni datum primjenjivala faktore kreditne konverzije i tehnike ublažavanja kreditnog rizika na način propisan Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija koja je u primjeni od 01.01.2022.

Pored regulatornog, Banka na mjesečnom nivou na bazi inputa dobijenih od Grupe vrši izračun internog koeficijenta adekvatnosti.

17.8 Za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, iznos bilansnih i vanbilansnih izloženosti prema kategorijama izloženosti prije i poslije primjene faktora konverzije kao i u vezi sa tim ublažavanja kreditnog rizika

Podaci o kapitalnim zahtjevima i iznosi rizikom ponderisanih izloženosti prikazani su u okviru prethodnih tačaka.

17.9 Za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, iznos rizikom ponderisanih izloženosti i odnos tog iznosa rizikom ponderisanih izloženosti i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika povezanog sa izloženošću

Obračunati odnos iznosa rizikom ponderisanih izloženosti i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika povezanog sa izloženošću na 31.12.2022. iznosi 37,53%.

Obračunati odnos iznosa rizikom ponderisanih izloženosti prije primjene dodatnih pondera za SME i infrastrukturne projekte i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika povezanog sa izloženošću na 31.12.2022. iznosi 40,56%

Erste Bank AD Podgorica
Služba za strateško upravljanje rizicima
Podgorica, maj 2023. godine.